

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

58. sējums

2015. gada 31. jūlijs

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

ATZINUMI

Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komiteja

EESK 505. plenārsesija 2015. gada 18. un 19. februārī

2015/C 251/01	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums makroreģionālo stratēģiju apzināšanai Eiropā" (pašiniciatīvas atzinums)	1
2015/C 251/02	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku nozīme teritoriālās kohēzijas jomā – priekšlikumi atbilstīgam finanšu regulējumam" (pašiniciatīvas atzinums)	7
2015/C 251/03	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Eiropas Savienības atbrīvošana no azbesta"	13
2015/C 251/04	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Stratēģijas "Eiropa 2020" līdzšinējā īstenošana un virzība uz stratēģijas mērķu sasniegšanu līdz 2020. gadam" (izpētes atzinums pēc prezidentvalsts Latvijas pieprasījuma)	19

III Sagatavošanā esoši tiesību akti

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 505. plenārsesija 2015. gada 18. un 19. februārī

2015/C 251/05	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par ES muitas riska pārvaldības stratēģiju un rīcības plānu: risku novēršana, piegādes ķēdes drošības uzlabošana un tirdzniecības vienkāršošana" (COM(2014) 527 final)	25
2015/C 251/06	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par prasībām attiecībā uz autoceļiem neparedzētas mobilās tehnikas iekšdedzes motoru emisiju robežvērtībām un tipa apstiprināšanu" (COM(2014) 581 final — 2014/0268 (COD)).	31

2015/C 251/07	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Uzraudzības iestāžu (EUI) un Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS) darbību” (COM(2014) 509 final) un par tematu “Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) uzdevumu un organizāciju” (COM(2014) 508 final)	33
2015/C 251/08	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Zaļā grāmata “Eiropas tradicionālās zinātības optimāla izmantošana: Eiropas Savienības ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības iespējamā attiecināšana uz nelauksaimnieciskiem produktiem”” (COM(2014) 469 final) . .	39
2015/C 251/09	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai “Gada izaugsmes pētījums par 2015. gadu”” (COM (2014) 902 final)	44

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 505. PLENĀRSESĪJA 2015. GADA 18. UN 19. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums makroreģionālo stratēģiju apzināšanai Eiropā”

(pašiniciatīvas atzinums)

(2015/C 251/01)

Ziņotājs: Etele BARÁTH

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2014. gada 27. februārī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu nolēma sagatavot pašiniciatīvas atzinumu par tematu

“Priekšlikums makroreģionālo stratēģiju apzināšanai Eiropā”.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomiskās un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2015. gada 3. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (18. februāra sēdē), ar 166 balsim par, 1 balsi pret un 6 atturoties pieņēma šo atzinumu.

Ievads

Risinājumi, ko ES līdz šim piedāvājusi, lai pārvarētu finanšu krīzes izraisīto vispārējo krīzi, nav pietiekami. Daudzās analīzēs uzsvērts, ka pieņemtie lēmumi lielākoties virzīti uz finanšu nozari un ka ES lēmumu pieņemšanas mehānismu raksturo spēcīgi izteikta hierarhija, kas neļauj veikt pasākumus sociālās spriedzes novēršanai. Vērojama arī liela neatbilstība starp stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem un rīcības plāniem ES ilgtermiņa attīstības atbalstam, no vienas puses, un pieejamajiem resursiem, no otras puses. Pašlaik ir svarīgi palielināt dažādu ekonomikas politikas pasākumu saskaņotību.

Lai gan dažas Centrāleiropas un Austrumeiropas valstis ir panākušas nokavēto, ir palielinājušās atšķirības starp citām dalībvalstīm gan ekonomikas vispārējās veiktspējas ziņā, gan attiecībā uz ienākumiem un dzīves līmeni. Dažas reģionālās īpatnības minēto apstākli tikai pastiprina, un atsevišķos reģionos jau vērojama spriedze, kas vairs nevar turpināties.

Gan krīzes pārvarēšanai vajadzīgās izmaiņas sociālajā politikā, gan kohēzijas politikas atjauninātie mērķi un programmas liek pievērsties ES politikas teritoriālajai dimensijai.

To atzinusi arī atjaunotā Eiropas Komisija, uzsākot programmu “Jauns impulss”, kas virzīta uz ekonomikas izaugsmi, darbvieta radīšanu un dzīves apstākļu uzlabošanu. Eiropas Komisijas programma nozīmē gan jaunas iespējas, gan jaunus pienākumus, jo tajā paredzēts laikposmā no 2015. gada līdz 2017. gadam būtiski palielināt ieguldījumu un attīstības fondus un likvidēt juridiskos un organizatoriskos šķēršļus. Tas attiecas arī uz makroreģionālajām stratēģijām. Fakts, ka darba programmā noteiktās 10 prioritātes tieši vai netieši sekmē Eiropas makroreģionu savstarpējo saikni un to kopīgu attīstību, nozīmē arī to, ka jāpārskata makroreģionālās politikas loma un tās stratēģiju nozīme un īstenošanas iespējas.

Uz attīstību virzīta un izteikti decentralizēta jauna veida pārvaldība, kurā sistemātiskāk iesaistīti ekonomikas un sociālās jomas partneri un kurā ņemtas vērā makroreģionālās stratēģijas, varētu būtiski sekmēt jaunu izaugsmi un uzlabot ieguldījumu efektivitāti un lietderību⁽¹⁾.

Pateicoties atjauninātai pārvaldībai, makroreģionālās stratēģijas var būt izcils līdzeklis attīstības procesa paātrināšanai, teritoriālās kohēzijas stiprināšanai, stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanas sekmēšanai, vienlaikus aizsargājot vidi, un tas nav mazāk svarīgi. Trīskāršais "nē" vairs nav šķērslis: daudzgadu finanšu shēmā 2014.–2020. gadam ir paredzētas finansēšanas iespējas, vienotajā stratēģiskajā satvarā paredzēti noteikumi, bet praksē izveidojies neliels izpildes mehānisms.

Izstrādājot šo atzinumu, EESK vēlas saskaņā ar 2013. gada rudens plenārsesijā pieņemto lēmumu izvērtēt makroreģionālo stratēģiju ietekmi Eiropā, īpaši no pilsoniskās sabiedrības viedokļa. Atzinumā arī ieteikts, kā šīs stratēģijas iekļaut ES attīstības politikā.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, izskatījusi makroreģionālo stratēģiju stāvokli un ar tām saistītos atzinumus un ieteikumus⁽²⁾, secina, ka iegūtie rezultāti skaidri liecina par nepieciešamību makroreģionālās stratēģijas izvērst Eiropas līmenī. Makroreģionu mērķis nav šķelt, bet gan vienot.

1.2. EESK iesaka Eiropadomei izteikt atbalstu makroreģionālās politikas integrēšanai Eiropas Savienības pārvaldības struktūrā un aicināt izstrādāt pamatnostādnes visai ES teritorijai, lai sagatavotu makroreģionālās attīstības stratēģiju, kas virzīta uz tautsaimniecības un sociālo attīstību.

1.3. EESK uzskata, ka makroreģionālajām stratēģijām ir arvien lielāka nozīme ES nākotnē. Pašreizējās makroreģionālās programmas:

- politiskā ziņā sekmējušas tāda patlaban trūkstoša ES vidējā līmeņa rašanos, kurš spēj tuvināt diametrāli pretējos federālisma un nacionālo valstu aizstāvju viedokļus,
- kā pārvaldības instruments, kas balstīts uz horizontālu sadarbību, ļāvušas atrisināt pārlietu lielās hierarhijas un birokrātijas koncentrācijas problēmu,
- sekmējušas sabiedrības, īpaši ekonomikas un sociālās jomas partneru sistemātisku iesaisti visos stratēģiju izstrādes un īstenošanas posmos.

1.4. Makroreģionālās stratēģijas var palīdzēt uzlabot ekonomikas konkurētspēju, panākt tikt ļoti vēlamo IKP pieaugumu un palielināt ES pievienoto vērtību. Ar uzraudzību, kas balstīta uz piemērotu datubāzi, partnerības principa efektīvu piemērošanu un salīdzinošu novērtējumu, kura pamatā ir uzkrātā pieredze, šo stratēģiju īstenošana ir bijusi efektīva politika. Tādējādi:

1.4.1. Eiropas semestrī varētu nodrošināt teritoriālajā līmenī īstenoto stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu labāku atpazīstamību;

1.4.2. termiņa vidū pārskatot stratēģijas "Eiropa 2020" vispārējos un konkrētos mērķus un rezultātus, efektivitātes nolūkā var iekļaut vairākus "partnerattiecību nolīgumos" minētos makroreģionālās sadarbības vides, pilsētvides un attīstības elementus;

1.4.3. makroreģionālās dimensijas nostiprināšana pasākumos, kas darbības programmās plānoti, pamatojoties uz 2014.–2020. gadam noteiktajiem kohēzijas politikas 11 stratēģiskajiem mērķiem, var nodrošināt šādu pasākumu pievienoto vērtību, efektivitāti un lietderību Eiropas līmenī;

⁽¹⁾ "Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par makroreģionālo stratēģiju pārvaldību", COM(2014) 284 final.

⁽²⁾ *Recent and Upcoming EESC Opinions on Macro-regional Areas and Strategies, and Related Horizontal Matters – Key Points.*

1.4.4. makroreģionālā dimensija reģionālās sadarbības programmās, kas pieņemtas pilsētvides programmas ietvaros un attiecas uz ES aglomerāciju tīklu, var sekmēt sociālo un kultūras integrāciju un tādu apstākļu veidošanos, kas nepieciešami sociālo vajadzību apmierināšanai;

1.4.5. tiks izveidots jauns makroreģionāls instruments vides aizsardzībai un resursu ilgtspējīgai izmantošanai.

1.5. EESK iesaka nostiprināt Eiropas līmeņa pārvaldības struktūru, līdztekus augsta līmeņa koordinācijas grupai, kuras sastāvā ir 28 valstu pārstāvji un kuras kompetencē ir makroreģionālā pārvaldība, katrā lēmumu pieņemšanas procesa posmā iesaistot pilsonisko sabiedrību, pilsētu un teritoriālās pašvaldības.

2. Debates

2.1. Pieredze rāda un Komisijas veiktās analīzes apstiprina, ka makroreģionālajām stratēģijām ir ES pievienotā vērtība tādās jomās kā:

- Eiropas un reģionālās identitātes stiprināšana,
- Eiropas stratēģiju plānošana un īstenošana,
- resursu saskaņota izmantošana.

2.2. Makroreģionālās stratēģijas ļauj izmantot jaunus instrumentus, kas ir ļoti nepieciešami, jo:

- risinājumi krīzes pārvarēšanai nav vispusīgi, tāpēc jāatrod līdzsvars starp dažādiem teritoriāliem un sociāliem aspektiem,
- Eiropas Parlamenta vēlēšanas apliecināja, ka Eiropas Savienības attiecības ar pilsonisko sabiedrību joprojām nav atbilstošas,
- ES institucionālajā sistēmā ir vajadzīga reforma (piemēram, demokratizācijas un decentralizācijas, horizontālo struktūru nostiprināšanas, politikas pasākumu īstenošanas efektivitātes, kā arī sociāli ekonomiskās partnerības jomā).

2.3. Makroreģionālās stratēģijas ir aktuālas, jo:

- pēc vēlēšanām izveidota jauna Komisija, kura izvirzījusi jaunas prioritātes un kuras galvenie mērķi – darbvietu radīšana, izaugsmes nostiprināšana un uzņēmumu plānoto ieguldījumu efektivitāte – lielā mērā ir atkarīgi no reģionu spējas pielāgoties,
- notiek gatavošanās stratēģijas “Eiropa 2020” novērtēšanai termiņa vidū, un pārskatītās pamatnostādnes, kurās paredzama makroreģionālās pieejas nostiprināšana, būtu jāpieņem 2015. gadā,
- pieredze liecina, ka gan pārvaldības, gan ES pievienotās vērtības ziņā – piemēram, vides aizsardzības (jūras) un katastrofu novēršanas (plūdi) jomā vai ekonomiskās sadarbības ietvaros tūrisma nozarē un inovatīvās nozarēs – pieņemtās un īstenošanas posmā esošās makroreģionālās stratēģijas (stratēģija Donavas reģionam un Baltijas jūras reģionam) ir pavērušas jaunas iespējas,
- Komisijas iniciatīvas (Adrijas jūras reģions, Alpu reģions) ir telpiski izvērstas un uzsver nepieciešamību dalībvalstīm un reģioniem plānot makroreģionālās saiknes (īpašu uzmanību pievēršot trešo valstu iesaistīšanai sadarbībā),
- sociālās un ekonomikas jomas dalībnieku izmantotās makroreģionālās sadarbības iespējas (Vidusjūras reģions, Atlantijas okeāna piekraste) liecina par nozīmīgu virzību arī politikā, un tas ir arī būtiski veicinājis jūrlietu stratēģiju un “sauszemes” politikas pasākumu saskaņošanu,
- lielu pārrobežu un lineāru infrastruktūru tuvumā pastiprinās vēsturiska rakstura makroreģionālā sadarbība, īpaši pateicoties “Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta” makroreģionālo darbības virzienu izvēršanai,

— makroreģionālās sadarbības apliecinājums ir kļuvis par obligātu elementu partnerattiecību nolīgumos plānošanas periodā laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam.

2.4. Tā kā makroreģionālās stratēģijas ir virzītas uz attīstību, tās var būtiski sekmēt ES attīstības politikas stiprināšanu un īstenošanu, jo īpaši attiecībā uz vietējā līmenī sāktām iniciatīvām. Galvenās iespējamās jomas (funkcijas) ir šādas:

- MVU saimnieciskā darbība,
- pētniecība, izglītība, valodu mācīšana, sadarbība kultūras un veselības jomā,
- sadarbība enerģētikas, vides aizsardzības, loģistikas, publisko pakalpojumu (ūdens, notekūdeņi, atkritumi) jomā,
- publisko iestāžu, reģionālo iestāžu un pašvaldību kopīgi veikta plānošana,
- sadarbība drošības un migrācijas jautājumos,
- tirgus konkurences praktiska nostiprināšana (konkrēta sadarbība darba tirgū, atbalstot MVU vai izveidojot attīstības fondus),
- sadarbība statistikas jomā.

Tās lielākoties ir jomas, kurās integrācijas veicināšanas iniciatīvas, kas galvenokārt ierosinātas vietējā līmenī, ir vispiemērotākās, jo ES iestāžu tiešā regulatīvā funkcija tajās ir nenozīmīga.

2.5. Makroreģionālajās stratēģijās iesaistītajām pusēm jāsadarbojas kā dalībniekiem, kuriem attiecīgo valstu valdības uzticējušas horizontālu atbildību.

2.6. Makroreģionālā pieeja gan redzējuma, gan pārvaldības instrumentu ziņā ietver ES atjaunināšanas iespējas:

- tās politiskā pārvaldība un stratēģiskā vadība nodrošina dažādu līmeņu dalībnieku koordinētu līdzdalību, lai nebūtu jāveido jaunas, lielas iestādes,
- šāda pieeja dod iespēju ietvert dažādu līmeņu politikas un programmas (ES un valsts līmeņa, teritoriālās sadarbības, asociēto valstu un kandidātvalstu politiku un programmas, kā arī nozaru un finanšu instrumentus u. c.),
- tā nodrošina politikas instrumentu, stratēģisko un finanšu instrumentu saskaņošanu efektīvas un lietderīgas īstenošanas nolūkā,
- tā sekmē reģionālo robežu nojaukšanu starp teritoriālajām pārvaldības organizācijām un dažādām nozarēm un, visbeidzot,
- tā nodrošina skaidru izpratni par līdzatbildību visos stratēģijas izstrādes un īstenošanas posmos.

2.7. “Labas” makroreģionālās pārvaldības priekšnoteikumi ir šādi:

- stratēģiskās plānošanas kapacitāte,
- attiecīgajai teritorijai paredzēta uzticama datubāze un spēja veikt analīzi,
- piemērota izpildstruktūra,

- plaša kontroles sistēma, kas aptver gan plānošanu, gan īstenošanu,
- piemēroti komunikācijas līdzekļi,
- nepieciešamā pielāgošanās spēja un
- obligāta darbību pārredzamība kontroles nolūkā.

2.8. Saskaņā ar makroreģionālo stratēģiju definīciju makroreģions

- aptver teritoriju ar kopējām ģeogrāfiskām, tautsaimnieciskām un kultūras iezīmēm,
- tajā ir vienādi uzdevumi un iespējas,
- dažādie tajā iesaistītie dalībnieki veido ciešu sadarbību, saskaņojot resursus, lai sekmētu teritoriālo kohēziju.

2.9. Patlaban Eiropas Savienībā minētajai definīcijai atbilst divu veidu makroreģioni. Tiem raksturīga iespēja iesaistīt arī dalībniekus no trešām valstīm:

- lineāra rakstura makroreģioni, kas parasti saistīti ar lielām infrastruktūrām, piemēram, Donavas reģions vai reģioni, kas atrodas pie koridoriem, un
- makroreģioni, kas aptver lielu teritoriju, piemēram, Baltijas jūras reģions, Adrijas jūras reģions un Alpu reģions, kā arī Vidusjūras reģions un Atlantijas okeāna piekrastes reģions.

2.10. Līdz ar Eiropas Savienības izveidošanu Eiropas vēsturiskās robežas no funkcionālā viedokļa ir kļuvušas virtuālas. Makroreģionālā perspektīva Eiropas kartē ļauj iezīmēt jaunas funkcionālas robežas. Balstoties uz makroreģionālajām sistēmām, atvērtas ciešākas sadarbības (vai sadarbības, kas nostiprinās) mehānismi jau atspoguļo XXI gadsimta politisko virzību, kas demokrātiskā Eiropā sekmēs sadarbību, kura atjaunojas un ir virzīta uz ekonomikas atbalstu un iekļaujošu sabiedrību, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu vides aizsardzību.

3. Vispārīgas piezīmes, priekšlikumi par makroreģionālo stratēģiju nozīmes palielināšanu

3.1. Samazinot reģionālās atšķirības un nodrošinot saskaņotu attīstību, kurā ņemtas vērā gan sabiedrības vajadzības, gan vides apstākļi, varēs panākt līdzsvaru starp stratēģijas "Eiropa 2020" un ekonomikas un finanšu pārvaldības jaunajām nostādnēm, no vienas puses, un koncepciju "IKP un ne tikai", no otras puses.

3.2. Nostiprinot solidaritātes mehānismus, makroreģionālās stratēģijas veicina teritoriālo kohēziju. Turklāt attīstības instrumentus var saskaņot efektīvāk, ņemot vērā teritoriālās īpatnības.

3.3. Priekšlikumi par koordinētu makroreģionālo attīstību un ciešas makroreģionālās sadarbības ekonomiskie ieguvumi palīdzēs piesaistīt vairāk ieguldījumu gan inovācijā, gan ražošanas un piegādes jaudas palielināšanā.

3.4. Makroreģionu tīkli un institucionālās un saimnieciskās attiecības var ievērojami mazināt globalizācijas krīzes sekas, ļaujot lietderīgi izmantojot resursus un palīdzot izlīdzināt atšķirības starp reģioniem ar dažādu attīstības līmeni. Šajā procesā liela nozīme var būt lielpilsētu reģioniem un citiem attīstītiem pilsētu reģioniem, kam piemīt attīstības dinamika.

3.5. Policentriski lielpilsētu reģioni, kas apvienojušies tīklos, veido lielu tautsaimniecisku un inovācijas potenciālu un veicina darbvieta radīšanu, bet tie var arī radīt būtisku apdraudējumu videi. Makroreģionālās stratēģijas var mazināt šo apdraudējumu, kas saistīts ar klimata pārmaiņām, kuras izraisa plaša mēroga blīvi apdzīvota pilsētvide, un ļaut plānot tā novēršanu.

3.6. Makroreģionālās stratēģijas var būt arī mazu un vidēji lielu apdzīvotu vietu līdzsvarotas attīstības atbalsta līdzeklis, sekmēt to ciešākas savstarpējās saiknes veidošanu, tādējādi nostiprinot vietējās un reģionālās vērības.

3.7. Makroreģionālā politika var veicināt teritoriālo un tautsaimniecisko atšķirību mazināšanu, pielāgojot stratēģijas “Eiropa 2020” prioritārās programmas dažādiem reģionālajiem apstākļiem.

3.8. Makroreģionālā stratēģija var būt arī piemērots instruments tādas kritiskās masas radīšanai, kas nepieciešama, lai ieguvumus ekonomikas, sociālajā un vides jomā virzītu uz attīstību. Tas var būt īpaši noderīgi starpvalstu pārrobežu programmu ietvaros.

3.9. Ņemot vērā makroreģionālo stratēģiju darbības jomu, tās var veicināt taisnīgāku un pieejamāku vispārējas nozīmes pakalpojumu izvēršanu, sekmēt informācijas un zināšanu pieejamību un uzlabot mobilitātes nosacījumus.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku nozīme teritoriālās kohēzijas jomā – priekšlikumi atbilstīgam finanšu regulējumam”

(pašiniciatīvas atzinums)

(2015/C 251/02)

Ziņotājs: Carlos TRIAS PINTÓ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu 2014. gada 10. jūlijā nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu

“Kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku nozīme teritoriālās kohēzijas jomā: priekšlikumi atbilstīgam finanšu regulējumam”.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2015. gada 3. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (2015. gada 18. februāra sēdē), ar 153 balsīm par, 2 balsīm pret un 10 atturoties pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK uzskata, ka, īstenojot pāreju uz jauniem banku uzņēmējdarbības modeļiem (*new banking business models*) un jauniem nebanku uzņēmējdarbības modeļiem finanšu jomā, ir būtiski saglabāt finanšu sistēmas “bioloģisko daudzveidību”, kas palīdz novērst noteikumu patvaļīgu piemērošanu⁽¹⁾.

1.2. Bankām, kuru darbība balstīta uz vērtības radīšanu akcionāriem (*shareholder value*) efektīvi jāsadarbjas ar bankām, kuru darbība balstīta uz vērtības radīšanu ieinteresētajām personām (*stakeholder value*), veicot ar uzņēmumu apkalpošanu, privātpersonu apkalpošanu un ieguldījumiem saistītas darbības. Tikai tā būs iespējams nodrošināt stabilu un efektīvu finanšu ekosistēmu, kas būtiski veicina reālās ekonomikas attīstību.

1.3. EESK stingri atbalsta Eiropas Komisijas centienus jaunajā finanšu regulējumā ņemt vērā kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku īpatnības, lai novērstu prudenciālo noteikumu vienādas piemērošanas nevēlamās sekas un administratīvā sloga iespējamu palielināšanos.

1.4. Tomēr galvenā problēma joprojām ir **proporcionalitātes principa** atbilstīga piemērošana jaunajā banku darbības regulējumā (jo īpaši attiecībā uz **Kapitāla prasību direktīvu – CRD IV – un Kapitāla prasību regulu – CRR**); Bāzeles komiteja to ieteica piemērot proporcionāli un saskaņā ar Eiropas Savienības līgumiem. Tas nozīmē, ka būtu jāpiemēro stingrākas prasības pasaules mēroga bankām, stingras prasības Eiropas mēroga bankām (sistēmiskām bankām Eiropā) un elastīgākas prasības valsts un vietējām bankām (nodrošinot patērētāju tiesību pienācīgu aizsardzības līmeni).

1.5. Tas nenozīmē, ka dažiem finanšu nozares sektoriem automātiski tiek piešķirtas privilēģijas. EESK vienmēr ir atbalstījusi godīgas konkurences nosacījumus un aicina izmantot objektīvus parametrus, kas pamato īpašu regulējumu katram konkrētajam uzņēmējdarbības modelim. Minētie parametri galvenokārt ietver saimnieciskās un finanšu darbības rezultātus, ieguldījumu reālajā ekonomikā, riska pārvaldību un pārvaldību. EESK ierosina finanšu iestādēm stimulēt dalībniekus, kuri stingri ievēro šos nosacījumus.

1.6. EESK vēlas uzsvērt kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku modeļa nozīmīgumu un vienlaikus – savu noraidošo attieksmi pret atsevišķām darbībām finanšu sektorā, tajā skaitā tām, ko īsteno dažas šā sektora iestādes, un aicina visā finanšu nozarē stiprināt profesionālās ētikas standartus un labas pārvaldības noteikumus, jo tas ir obligāts priekšnoteikums, lai atgūtu zaudēto uzticēšanos.

⁽¹⁾ OV C 451, 16.12.2014., 45. lpp.

1.7. EESK uzsver, ka MVU un mājsaimniecību kreditēšanas ilgstoša stagnācija un sadārdzināšanās var radīt nopietnas sekas Eiropas Savienības nākotnei. Komiteja arī atgādina, ka Eiropas Parlaments nesēn kritizēja Bāzeles komitejas nostāju, ar kuru apšaubīta īpašu Eiropas instrumentu nepieciešamība MVU finansēšanai.

1.8. Ja Eiropa vēlas veiksmīgi risināt nākotnes problēmas un aktīvi ieviest pārmaiņas (nevis pasīvi ļauties tām), tai steidzami jāpieņem vairāki pasākumi finanšu jomā, kas veicina stratēģijas "Eiropa 2020", I un II vienotā tirgus akta, Mazās uzņēmējdarbības akta, COSME programmas, Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvas u. c. efektīvu īstenošanu. Kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku nozīmes stiprināšana būtiski sekmēs šo mērķu sasniegšanu.

2. Kooperatīvās kredītiestādes un krājbankas Eiropas finanšu vidē

2.1. Krājbankām un kooperatīvajām kredītiestādēm vēsturiski ir bijusi svarīga nozīme ekonomikas attīstībā, īpaši lauksaimniecības, mazo uzņēmumu un tirdzniecības atbalsta jomā. Patlaban krājbanku un kooperatīvo kredītiestāžu īpatsvars Eiropas Savienības finanšu nozarē ir aptuveni 40 % (sasniedzot 70 % Francijā un 60 % Vācijā), taču to konfigurācija dažādās valstīs ir ļoti atšķirīga. Krājbanku nozare Spānijā un Somijā ir koncentrēta, savukārt Vācijā un Austrijā – ļoti sadrumstalota.

2.2. Kopumā pēc banku pārstrukturēšanas ir izveidojies mazāks, stabilāks, taču ne tik iekļaujošs banku tīkls, jo pēdējos gados samazināts finansējums MVU un ģimenēm un pakāpeniski samazinājies bankas filiāļu teritoriālais tīkls un darba vietu skaits. Šī parādība var vērsties plašumā, ja vietējās bankas tiek izspiestas no tirgus.

2.3. Kooperatīvajām kredītiestādēm un krājbankām, kuru uzņēmējdarbības modelis saistīts ar privātpersonu un MVU apkalpošanu, ir šādas raksturīgas iezīmes: saikne ar vietējām ražošanas struktūrām, teritoriālā piesaiste, plašs tirdzniecības tīkls, tuvums klientiem, konkrētu nozaru finansēšana, vietējo interešu un sociālo partneru izpratne un solidaritāte.

2.4. Pateicoties krājbanku un kooperatīvo kredītiestāžu strukturālajai konfigurācijai, tām parasti ir stabilas īpašumtiesību struktūras, tās uzņemas saprātīgu risku, saskaņojot ieguldījumu un kapitalizācijas procedūras ar attiecīgās teritorijas attīstības politiku.

2.5. No konceptuālā viedokļa vajadzētu noteikt kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku atšķirīgās iezīmes:

- kooperatīvās kredītiestādes ir privātas iestādes, kurām raksturīgas divas iezīmes: tās vienlaicīgi ir kooperatīvās sabiedrības un kredītiestādes, kuru galvenais mērķis ir sniegt finanšu pakalpojumus saviem locekļiem/īpašniekiem un klientiem. To pārvaldības pamatā esošie kooperatīvie principi ir demokrātiska lēmumu pieņemšana un līdzdalība (viena persona, viena balss); ievērojama to peļņas daļa tiek novirzīta obligātajam rezervju un sociālajam fondam,
- krājbankas ir privātas iestādes, kurām raksturīgas divas būtiskas iezīmes: darbība finanšu jomā un sociāla ievirze. Šā modeļa specifika ir tāda, ka tajā nav konkrētu īpašnieku, lai gan līdztekus pastāv arī cita veida struktūras, piemēram, publiskas sabiedrības vai akciju sabiedrības. Pamatā to pārvaldības struktūru veido ģenerālā asambleja, kurā ir pārstāvētas vietējās un reģionālās iestādes un dažās valstīs arī klienti, dibinātājstruktūras un darbinieki. Gūtā peļņa tiek novirzīta rezervēm un sociālajai darbībai.

2.6. Kooperatīvo kredītiestāžu dati krīzes periodā ir nepārprotami: neviena no tām Eiropas Savienībā nav uzsākusi maksātnespējas procedūru. Kooperatīvo kredītiestāžu daļa noguldījumu tirgū ir aptuveni 20 %; tādās valstīs kā Itālija, Francija, Vācija un Nīderlande tās finansēja 25 %–45 % no aizdevumiem MVU, un pēdējos gados to depozītu daļa ir nemitīgi palielinājusies, un tas ir svarīgs signāls, kas liecina par uzticēšanos šādām iestādēm.

2.7. Savukārt krājbankas ir saglabājušas plašu dalību ES finanšu sistēmā. Piemēram, Vācijā to tirgus daļa noguldījumu jomā ir 43 % un kredītu jomā – 39 %, bet Spānijā – attiecīgi 41 % un 42 %.

2.8. Arī Starptautiskais Valūtas fonds⁽²⁾ uzsvēris kooperatīvo kredītiestāžu būtisko nozīmi. Tā kā šīs iestādes ir mazāk atkarīgas no akcionāru vēlmēm, tās uzticamā un drošā veidā apmierina MVU un daudzu mājsaimniecību kredīšanas vajadzības.

2.9. Taču ir arī izņēmumi: atsevišķas krājbankas un kooperatīvās kredītiestādes ir atstājušas novārtā savus mērķus un iesaistījušās spekulatīvās darbībās, un izvēlējušās pārmērīgu paplašināšanos citos reģionos, tādēļ tās ir zaudējušas reputāciju un atsevišķās valstīs ir veikti reglamentējoši pasākumi, kas zināmā mērā kropļo šādu banku modeli.

2.10. Īsāk sakot, līdztekus kapitāla stiprināšanai, atbilstoša lieluma sasniegšanai, teritoriālā aspekta un augsta patērētāju tiesību aizsardzības līmeņa saglabāšanai jānodrošina arī šā unikālā uzņēmējdarbības modeļa pamatiezīmju aizsardzība. Saistībā ar šo procesu EESK prasa no Eiropas Savienības iestādēm atzišanu un atbalstu.

3. Privātpersonas un MVU apkalpojošo banku attīstības problēmas

3.1. Kooperatīvajām kredītiestādēm un krājbankām piemīt privātpersonas un MVU apkalpojošo banku darbības modeļa raksturīgās iezīmes – tuvums klientiem, teritoriālā piesaiste, sadarbība, sociālie mērķi u. c. Taču to potenciāla attīstība ir atkarīga no vairākiem faktoriem⁽³⁾:

- pieaugošā konkurence pakāpeniski samazina finanšu starpniecības pakalpojumu peļņu,
- daudzkanālu izplatīšanai ir vajadzīgi ievērojami ieguldījumi tehnoloģijā,
- nepietiekama lieluma dēļ dažos gadījumos ir jāveido stratēģiskas iestāžu alianses vai tās jāapvieno,
- banku koncentrācija var būt saistīta ar risku un radīt apjomradītus zaudējumus un
- vietējās bankas ir grūti apvienot ar ģeogrāfisko diversifikāciju starptautiskajos tirgos.

3.2. Neraugoties uz iepriekš minēto, kooperatīvajām kredītiestādēm un krājbankām joprojām ir ļoti liela nozīme stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanā, ņemot vērā to finanšu, sociālo un teritoriālo funkciju, ko papildina nebanku finansēšanas veidi (*crowdfunding*, riska kapitāls, *business angels* u. c.), kas radušies kredītresursu trūkuma (*credit crunch*) un augsto pieprasīto garantiju dēļ.

3.3. EESK uzskata, ka ekonomikas un monetārajām iestādēm jāstiprina pasākumi, kas atvieglotu MVU piekļuvi finansējumam un veicinātu ilgtermiņa finansēšanu, sekmējot uzņēmējdarbības formu daudzveidību⁽⁴⁾ un riska sadalījumu finanšu pakalpojumu nozarē.

4. Sociālā funkcija vietējās ekonomikas atbalstam

4.1. Kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku finanšu un sociālā funkcija teritoriālās kohēzijas veicināšanas jomā ir cieši saistītas. Sociālās saistības un interese par kopienu ir iezīmes, ko sabiedrībā pamana visvairāk⁽⁵⁾.

4.2. Peļņas pārpalikumu izmanto, lai atbalstītu kultūras, sociālās palīdzības un veselības aprūpes, izglītības un pētniecības, mākslas un vēsturiskā mantojuma, vides ilgtspējas u. c. jomas, un krājbanku gadījumā sociālā dividende ir vairāki miljardi *euro* gadā.

⁽²⁾ *Redesigning the Contours of the Future Financial System*, SVF nostāja, 2010. gada 16. augusts (SPN/10/10).

⁽³⁾ Spānijas Banka: *Cooperative and savings banks in Europe: Nature, challenges and perspectives*, 2011. gada aprīlis; Eiropas Kooperatīvo banku apvienība: *EACB answer to the Green Paper on territorial cohesion turning territorial diversity into strength*, 2009. gada februāris; Pasaules Krājbanku institūts/Eiropas Krājbanku grupa (WSBI-ESBG): *200 years of savings banks: a strong and lasting business model for responsible, regional retail banking*, 2011. gada septembris; EESK: “Sociālā ekonomika Eiropas Savienībā”, 2014. gads.

⁽⁴⁾ OV C 318, 23.12.2009., 22. lpp.

⁽⁵⁾ Castelló, E.: *El liderazgo social de las cajas de ahorros*. FUNCAS, Madride, 2005. gads.

4.3. Tā kā ir nepieciešams radīt vērtību vietējai ekonomikai, arvien lielāka nozīme ir pieejai, kas balstīta uz vērtības radīšanu visām ieinteresētajām personām (*stakeholder value*). Konkrētāk, sociālā banka veicina finansiālo iekļaušanu un teritoriālo kohēziju, sekmējot uzņēmējdarbību, mikrofinansēšanas projektu īstenošanu un sociāli atbildīgus ieguldījumus.

4.4. Būtiska nozīme ir arī kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku funkcijai būt par ES instrumentu un programmu starpnieku. EESK uzskata, ka jāatvieglo mazāku kooperatīvo banku funkcija darboties kā Eiropas Investīciju bankas (EIB) un Eiropas Investīciju fonda (EIF) finanšu instrumentu starpniekiem, vienkāršojot administratīvās prasības, jo tam ir būtiska nozīme Junkera plāna īstenošanā. Ir jāstiprina arī to nozīme Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvas īstenošanā.

5. Pārstrukturēšanas sekas sociālo banku sektorā

5.1. Pēdējā laikā Eiropas krājbankās veikta plaša pārstrukturēšana, kuras rezultātā dažās valstīs tās zaudējušas savu pamatfunkciju.

5.2. Vēlāk pasaules finanšu krīzes dēļ īstenoti banku glābšanas un atveseļošanas pasākumi, apvienošana un iegāde, nacionalizācija un Spānijas gadījumā pat krājbanku pārveidošana par komercbankām.

5.3. Korporatīvās pārvaldības problēmas, jaunā finanšu regulējuma augstākas prasības un nepieciešamība pielāgot šā sektora lielumu tirgum, kura apjoms samazinās, atsevišķos gadījumos izraisījusi banku koncentrāciju. Attiecībā uz šo iestāžu grūtībām saistībā ar internacionalizāciju, kas notiek paplašināšanās nolūkā, EESK uzsver, ka starptautiskās grupas bieži vien uzņemas lielāku risku.

5.4. No otras puses, pamatojoties uz *Liikanen* grupas 2012. gada ziņojumu, kā arī lai risinātu problēmas, ko nodokļu maksātājiem rada tādas bankas, kas ir "pārāk lielas, lai bankrotētu", Komisija ir izstrādājusi regulu par strukturāliem pasākumiem, ar kuriem paredzēts uzlabot ES kredītiestāžu noturību; par šo dokumentu EESK jau ir sniegusi atzinumu⁽⁶⁾, ko atbalstījis vairākums.

5.5. Dažos regulas priekšlikuma pantos paredzēti izņēmumi attiecībā uz kapitāla prasībām un balsošanas tiesībām kooperatīvo kredītiestāžu vai krājbanku gadījumā, jo šo iestāžu ekonomiskā un īpašumtiesību struktūra ir ļoti specifiska.

5.6. EESK uzskata, ka daži noteikumi, kas saistīti ar komercbanku un investīciju banku nodalīšanu, varētu vājināt mazāko vietējo banku darbības sistēmu un pastāvīgu klātbūtni teritorijā reālās ekonomikas atbalstam, un tāpēc tie varētu būt nesamērīgi.

5.7. Šīs pārmaiņas ietekmē arī Eiropas iedzīvotājus: samazinās izveidotā jauda (filiāļu un darbinieku skaits), kas savukārt ietekmē nodarbinātību un finansējumu privātpersonām un MVU.

5.8. Visbeidzot, EESK uzskata, ka bez zināma elastīguma attiecībā uz jauno reglamentējošo prasību izpildi pastāv risks, ka kooperatīvās bankas un krājbankas tiek pārveidotas par komercbankām un tādējādi zaudē savu īpašo raksturu, kā rezultātā sabiedrība zaudētu gadsimtiem ilgi veidotu sociālo vērtību kopumu.

6. Stratēģiski risinājumi turpmākiem uzdevumiem

6.1. Kooperatīvās kredītiestādes un krājbankas ir veicinājušas Eiropas banku sistēmas stabilitāti, maksātspēju un konkurētspēju. Tomēr, ņemot vērā jaunās tirgus prasības, ir jāīsteno šādi uzdevumi:

- nostiprināt privātpersonas un MVU apkalpojošas vietējās bankas darbības modeli,
- paplašināt uzņēmumu sadarbību,
- uzlabot iekšējās riska pārvaldības sistēmas,
- pielāgoties jaunajiem reglamentējošajiem, uzraudzības un noturības pasākumiem,
- veicināt vadošo darbinieku profesionalitāti,

⁽⁶⁾ OV C 451, 16.12.2014., 45. lpp.

- palielināt pārvaldības efektivitāti,
- aizsargāt kapitāla līmeni, lai novērstu maksātnespēju,
- sekmēt pārredzamību un labu korporatīvo pārvaldību.

6.2. Attiecību kapitāls ir ļoti būtisks nemateriālais aktīvs banku darbības jomā, tādēļ sociālās ekonomikas finanšu iestādēm jāizmanto savi kontakttīkli un iekšējā atbalsta tīkli. Savukārt finanšu iestādēm, piemērojot prudenciālos noteikumus, jāapzinās šo kooperatīvo kredītiestāžu solidaritātes fondu svarīgā nozīme.

6.3. Turklāt tām jāuzrauga saistību neizpildes rādītāji, neskaidrību gadījumi, kas saistīti ar ģeopolitisko risku, un tehnoloģiskā inovācija (Digitalizācijas programma), jo tie veido jaunu vidi finanšu sistēmā, kurā būs jāņem vērā četru dalībnieku – tradicionālo banku, digitālās jomas jauno dalībnieku, regulatora un patērētāju turpmākā mijiedarbība.

6.4. Šīm iestādēm vietējas nozīmes bankas modeļa priekšrocības (no personu un to saistību pazīšanas līdz kopienu projektiem) jāapvieno ar IKT izmantošanu, lai atbalstītu jaunas iniciatīvas reālās ekonomikas atveseļošanai.

6.5. Jāuzlabo korporatīvā pārvaldība, iekļaujot atbilstošas izglītības, pārvaldības un darbības kontroles struktūras. Konkrētāk, vajadzētu izstrādāt stingrus rīcības kodeksus, lai vadības struktūrās nodrošinātu profesionālu un ētisku dažādu interešu pārstāvību.

6.6. EESK ierosina izveidot jaunu modeli krājbanku un kooperatīvo kredītiestāžu iekšējai uzraudzībai, kurā iesaistīti darbinieki, MVU pārstāvji un citas interešu grupas.

6.7. Jauns izaicinājums ir turpināt darbību nebanku sektora konkurences apstākļos, lai, reaģējot uz iedzīvotāju jauno pieprasījumu, līdztekus izvērstu savu darbību un veidotu partnerattiecības ar kolektīvās finansēšanas (*crowdfunding*) platformām un sadarbīgā patēriņa lietojumiem.

7. Eiropas banku noturības un uzraudzības uzlabošana

7.1. EESK atbalsta finanšu regulēšanas un uzraudzības sistēmu pilnveidošanu un aicina nodrošināt finanšu iestādēm pietiekamu veikspēju turpmāko krīžu pārvarēšanai.

7.2. Šajā saistībā Eiropas Komisija ir pieņēmusi deleģēto regulu ⁽⁷⁾, ar ko saskaņā ar Eiropas Banku iestādes tehnisko standartu projektiem reglamentē aspektus attiecībā uz pašu kapitāla prasībām, ņemot vērā kooperatīvo kredītiestāžu un krājbanku kapitāla instrumentu atšķirības. Īpaša uzmanība jāpievērš jautājumiem, kas saistīti ar pirmā līmeņa kapitāla instrumentu dzēšanas ierobežošanu kooperatīvo kredītiestāžu gadījumā.

7.3. Otrs banku savienības izveides pabeigšanas pamatpīlārs ir vienotais uzraudzības mehānisms, kā arī iespējamiem banku glābšanas pasākumiem paredzētā fonda pārvaldība. EESK uzskata, ka šis instruments stiprinās banku reaģēšanas spēju turpmāko krīžu gadījumā ⁽⁸⁾.

7.4. Saistībā ar nepieciešamo riska apvienošanu EESK uzskata, ka, nosakot katras iestādes ieguldījumu jaunizveidojamā Eiropas banku noregulējuma fondā, jāņem vērā iestādes riska modelis, un vērš Komisijas uzmanību uz to, ka pienācīgi jāpieņem rādītāji, kas noteikti Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīvā ⁽⁹⁾. EESK arī pauž gandarījumu, ka ņemta vērā līdzdalība institucionālajā aizsardzības shēmā ⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Komisijas 2014. gada 7. janvāra deleģētā Regula (ES) Nr. 241/2014.

⁽⁸⁾ OV C 67, 6.3.2014., 58. lpp.

⁽⁹⁾ Skatīt Direktīvu 2014/59/ES.

⁽¹⁰⁾ Skatīt Eiropas Komisijas deleģēto Regulu (ES) 2015/63.

7.5. Jaunajā finanšu scenārijā EESK aicina dot reālu impulsu uzņēmumu sociālajai atbildībai, ētikai un pārredzamībai finanšu jomā, un uzraudzības iestādēm veikt izglītojošus pasākumus, lai uzlabotu finanšu kultūru ⁽¹⁾, jo īpaši attiecībā uz sociālās ekonomikas formulām, kuras vēl nav plaši pazīstamas. Šajā saistībā ir svarīgi palielināt to pārstāvības tīklu, proti, Eiropas Kooperatīvo banku apvienības (EACB), Eiropas Ētisko un alternatīvo banku federācijas (FEBEA) un Eiropas Krājbanku grupas (ESBG) nozīmi un atpazīstamību.

7.6. EESK ļoti pozitīvi vērtē jaunu finanšu instrumentu izstrādi pašreizējās pārvaldības uzlabošanai, taču regulējums jāpielāgo iesaistīto finanšu dalībnieku daudzveidībai, nodrošinot tiem stabilitāti un vienlaikus ierobežojot izmaksas tām finanšu iestādēm, kurām ir mazāk resursu. Runa taču ir par labāku regulējumu.

8. Sociāli atbildīgas bankas modeļa stiprināšana

8.1. Ražošanas struktūras atjaunošana, vietējās ekonomikas stiprināšana un sociālo problēmu risināšana jāizvirza par ES prioritātēm. Tādēļ EESK prasa iestādēm ar pastāvīga dialoga forumu starpniecību stiprināt tādu banku darbības modeļus, kas nostiprina finanšu sistēmu reālajā ekonomikā, tādējādi veicinot attiecīgās teritorijas stabilitāti un labklājību.

8.2. Bažas rada pārstrukturēšanas procesā radusies tendence pastāvīgi palielināt bankas, jo tā saistīta ar sistēmisko risku. Tāpēc Komiteja aicina atgriezties pie tradicionālās banku darbības (*back to basics*), skaidrāk nosakot atšķirības starp iestādēm, kas specializējas komercbanku pakalpojumu sniegšanā, un tādām, kas apvieno savas darbības attīstīšanu ar ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu. Pieredze liecina, ka risku dažādošana, izkliedēšana un sadale ir labvēlīga Eiropas finanšu sistēmai.

8.3. Kooperatīvo banku un krājbanku dzīvotspējas un attīstības pamatā ir demokrātiska pārvaldība un brīvība izvēlēties, kā atbildīgā veidā izlietot pārpalikumu. Finanšu starpniecības stiprināšana reālās ekonomikas interesēs garantē šīs darbības turpināšanu saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem līdz 2015. gadam un tās 2012. gada deklarāciju par kooperatīviem.

8.4. Tādēļ prudenciālo noteikumu piemērošanā kooperatīvajām kredītiestādēm un krājbankām jāpievērš īpaša uzmanība, jo šīs iestādes veido tādu bankas modeli, kādu pieprasa Eiropas iedzīvotāji un kas balstīts uz atbildīgu un solidāru pārvaldību ⁽²⁾, kuras pamatā ir sociālās ekonomikas principi un vērtības.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ OV C 318, 29.10.2011., 24. lpp.

⁽²⁾ OV C 100, 30.4.2009., 84. lpp.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Eiropas Savienības atbrīvošana no azbesta”

(2015/C 251/03)

Ziņotājs: Aurel Laurențiu PLOSCEANU**Līdzziņotājs: Enrico GIBELLIERI**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu 2014. gada 8. jūlijā nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu

“Eiropas Savienības atbrīvošana no azbesta”.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija (CCMI) savu atzinumu pieņēma 2015. gada 28. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (18. februāra sēdē), ar 162 balsīm par, 5 balsīm pret un 10 atturoties pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Savienības prioritāram mērķim ir jābūt pilnīgai visa izmantotā azbesta un azbestu saturošu materiālu demontāžai. Rīcības plāni ir dalībvalstu ziņā, bet ES tie būtu jākoordinē. Tāpēc EESK mudina ES sadarboties ar sociālajiem partneriem un citām ieinteresētām personām Eiropas, valstu un reģionālajā līmenī, lai izstrādātu un kopīgi izmantotu rīcības plānus azbesta demontāžai un pārvaldībai. Šiem rīcības plāniem būtu jāietver: izglītošana un informēšana; valsts sektora darbinieku apmācība; apmācība valsts un starptautiskā līmenī; programmas azbesta demontāžas finansēšanai; informētības palielināšanas pasākumi par azbesta un azbestu saturošu produktu demontāžu (tostarp demontēšanu no ēkām), par sabiedriskiem objektiem un agrākajām azbesta ražošanas vietām; azbesta un azbestu saturošu atkritumu likvidēšanai paredzētu ēku un iekārtu tīrīšana; spēkā esošo tiesisko prasību efektivitātes pārraudzība; azbesta iedarbībai pakļautu darbinieku riska novērtējums un veselības aizsardzība.

1.2. Vairākas ES dalībvalstis ir izveidojušas to ēku reģistrus, kas satur azbestu. Citas dalībvalstis būtu jāmudina izveidot šādus reģistrus, ko varētu izmantot būtiskas informācijas sniegšanai par azbesta risku darba ņēmējiem un darba devējiem pirms remontdarbu uzsākšanas un kas papildinātu ES tiesību aktos paredzētos veselības aizsardzības un drošības pasākumus. Reģistrāciju varētu sākt vietējā līmenī un to attiecināt uz sabiedriskām ēkām un sabiedrisko infrastruktūru.

Pašlaik tikai Polija ir sagatavojusi finansējumu nodrošinātu rīcības plānu, lai likvidētu visus joprojām pastāvošos azbesta resursus⁽¹⁾.

1.3. Mērķis ir visu azbestu demontēt līdz 2032. gada beigām. Balstoties uz šo modeli, Eiropas Savienībai vajadzētu mudināt dalībvalstis uzsākt konkrētu rīcības plānu un ceļvežu īstenošanu dažādos līmeņos: vietējā, reģionālajā un valsts līmenī. No šāda viedokļa ļoti svarīga ir ES un dalībvalstu tiesību aktu par azbestu pilnīga īstenošana. Vecāko darba inspektoru komitejai (SLIC) Eiropas līmenī un darba inspekcijai valstu līmenī var būt liela loma, nodrošinot minētā mērķa sasniegšanu.

1.4. No Polijas piemēra var mācīties to, ka azbesta demontāžas nodrošināšanai svarīgs ir pietiekams publiskais finansējums. Var arī uzskatīt, ka azbesta organizēta un strukturēta demontāža ir viens no reģionālās attīstības un šo reģionu infrastruktūras uzlabošanas veidiem. Eiropas Komisijai vajadzētu apsvērt jautājumu par to, vai nebūtu jānodrošina struktūrfondu pieejamība tieši azbesta demontāžas plāniem.

1.5. Eiropas Komisija tiek mudināta sākt pētījumu par valstīs esošajām azbesta reģistrācijas pieejām un sistēmām, kā arī par to finansēšanu.

⁽¹⁾ Polijas Ekonomikas ministrija; Programma azbesta izskaušanai Polijā 2009. –2032. gadam – pielikums Ministru padomes 2010. gada 15. marta Rezolūcijai Nr. 39/2010.

1.6. Azbesta atkritumu poligoni ir tikai pagaidu risinājums problēmai, ar kuru tāpēc būs jātiek galā nākamajām paaudzēm, jo azbesta šķiedras ir praktiski neiznīcināmas. Tāpēc EESK aicina Komisiju atbalstīt ar azbestu saturošu produktu iznīcināšanas (plazmas degļu, pirogazīfikācijas u. c.) sistēmas, kuras atbilst labākajiem pieejamiem tehniskiem paņēmieniem. Ir jāveicina pētniecība un inovācija ar mērķi ieviest tehnoloģijas azbestu saturošu atkritumu apstrādei un inertizēšanai, lai tos varētu droši pārstrādāt, izmantot atkārtoti un samazināt to nonākšanu poligonos. Komisijai būtu jānodrošina efektīvi pasākumi, lai novērstu azbesta atkritumu nonākšanu poligonos, kas ir paredzēti parastiem būvniecības atkritumiem.

1.7. ES finansējums un dalībvalstu stimuli, kas paredzēti ēku energoefektivitātes uzlabošanai būtu jāsaista ar šo ēku drošu atbrīvošanu no azbesta. Lai gan ES ir izstrādājusi vērienīgu energoefektivitātes politiku un ir iecerēts, ka ar pārskatīto Energoefektivitātes direktīvu tiks izveidota ilgtermiņa stratēģija ēku atjaunošanai ikvienā dalībvalstī, šī politika nav saistīta ar azbesta demontāžas stratēģijām. Šāds savienojums, kas formulēts konsekvētā ES politikā, kurā ietvertas attiecīgās politikas jomas, būtu ļoti ieteicams.

Jebkurā rīcības plānā azbesta demontāžai jāņem vērā visu darbā vai pasākumos iesaistīto pušu kvalifikācija. Tas attiecas uz darba ņēmējiem un uzņēmumiem, darba drošības un veselības aizsardzības koordinatoriem, kā arī darba inspektoriem, padomdevējiem, pedagogiem, darba devējiem un citiem partneriem. Ļoti vajadzīga un ieteicama ir šajos rīcības plānos iesaistīto uzņēmumu spēju sertifikācija.

1.8. Azbesta droša demontāža lielā mērā ir atkarīga no divu kategoriju apmācītiem darbiniekiem: tiem, kas strādā specializētos uzņēmumos, un to profesiju un amatu pārstāvjiem, kuri netīšām nonāk saskarē ar azbestu.

EESK aicina Komisiju sadarbībā ar valstu iestādēm sniegt nepieciešamo atbalstu pasākumiem un iniciatīvām, kuru mērķis ir nodrošināt aizsardzību visiem darba ņēmējiem ES, ņemot vērā, ka mazie un vidējie uzņēmumi, kas nodarbina lielāko daļu darba ņēmēju Eiropā, ir īpaši neaizsargāti no veselības un drošības jomas tiesību aktu piemērošanas viedokļa. Tāpēc ļoti svarīga ir apmācības kvalitāte.

1.9. EESK aicina Komisiju kopā ar sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām izstrādāt programmas un izpratnes palielināšanas pasākumus par riskiem, kas saistīti ar azbestu, un saskaņā ar Direktīvas 2009/148/EK 14. panta 1. punktu atgādina par atbilstošas apmācības nepieciešamību visiem darbiniekiem, kurus varētu skart azbestu saturošu materiālu iedarbība, kā arī pilnveidot informāciju par spēkā esošajiem tiesību aktiem par azbestu un nodrošināt praktiskas norādes to īstenošanai, tostarp attiecībā uz ES pilsoņiem.

1.10. ES tiesību aktos būtu jāatspoguļo un jāņem vērā arī jaunākie zinātniskās un medicīniskās pētniecības rezultāti. Jaunākajos pētījumos ir atklājies, ka arī pēc saskarsmes ar azbestu nelielos daudzumos un ļoti ilga latentā perioda ir iespējams saslimt ar mezoteliomu un plaušu vēzi. Tāpēc EESK mudina Komisiju grozīt Ieteikumu 2003/670/EK, lai tas atspoguļotu jaunākās medicīniskās izpētes atziņas un azbestu kvalificētu par balsenes un olņīcu vēža izraisītāju.

1.11. Būtu jāpanāk, lai dalībvalstu līmenī visi azbestozes, mezoteliomas un citi ar azbestu saistīto slimību gadījumi tiktu reģistrēti, sistemātiski apkopojot datus par azbesta izraisītām slimībām, kas iegūtas darbā un ārpus tā, pleiras plaki tiktu klasificēti un oficiāli reģistrēti kā azbesta izraisīta slimība un kopā ar specializētiem novērošanas centriem tiktu veikta azbesta atrašanās vietu precīza kartēšana. Medicīnas darbiniekiem ir nepieciešama speciāla sagatavošana, lai viņi spētu veikt pareizu diagnostiku.

1.12. Turklāt ES iestādēm būtu jāizplata ar azbestu saistīto slimību atzīšanas valstu pamatnostādņu un procedūru paraugprakses piemēri vai arī jāatbalsta to izplatīšana.

1.12.1. Jo īpaši atzīšanas procedūrās ir jāuzlabo cietušo aktīvā loma. Lai viņiem būtu iespēja piekļūt nepieciešamajai informācijai un paust savu viedokli, ir jāsniedz juridisks, finansiāls un personisks atbalsts. Ir jāveido no azbesta cietušo apvienības. Tādējādi būtu iespējams samazināt individuālo nastu, kas viņiem jānes šādas atzīšanas procedūrās, kas vienmēr palielina personiskās ciešanas.

Tāpēc EESK:

- aicina apdrošināšanas sabiedrības un kompensācijas izsniedzošas iestādes pieņemt kopīgu pieeju azbesta izraisītu arodslimību atzīšanai un kompensēšanai,
- aicina vienkāršot un atvieglot atzīšanas procedūras,
- atzīst, ka ļoti ilgas latentās fāzes dēļ azbesta upuri nespēj pierādīt, ka viņu slimības cēlonis ir saskarsme ar azbestu darba vietā,
- aicina Komisiju atbalstīt konferences, kuras nodrošina azbesta kaitīgās iedarbības upuru grupām speciālistu konsultācijas un sniedz atbalstu to locekļiem.

1.12.2. Noslēgumā EESK mudina EK sadarbībā ar Pasaules Veselības organizāciju (PVO), Starptautisko Darba organizāciju (SDO), trešām valstīm un citām starptautiskām organizācijām veicināt augstu veselības aizsardzības un darba drošības līmeni visā pasaulē, piemēram, apzinot ar azbestu saistītās problēmas un atbalstot risinājumus, kas veicina veselības aizsardzību, kā arī labāku informāciju un atbalstu cilvēkiem, kas cieš no slimībām, kuras saistītas ar azbestu.

1.12.3. Ņemot vērā šā jautājuma svarīgumu, EESK/CCMI šo atzinumu prezentēs konferencē, kas tiks rīkota kopā arī Eiropas Parlamentu, Reģionu komiteju un Eiropas Komisiju.

2. Ievads

2.1. Neraugoties uz azbesta izmantošanas aizliegumu visā Eiropā⁽²⁾ (noteikts 1999. gadā un ieviešams līdz 2005. gadam), azbesta dēļ cilvēki joprojām iet bojā. Lai gan bīstami ir visi azbesta veidi un tā radītais apdraudējums ir izpētīts un regulēts, turklāt ir noteikts tā izmantošanas aizliegums, azbests vēl aizvien ir atrodams daudzos kuģos, vilcienos, iekārtās, bunkuros, tuneļos, galerijās, publisko un privāto ūdensapgādes tīklu cauruļvados un īpaši ēkās, tostarp daudzās sabiedriskās un privātās ēkās.

2.2. Saskaņā ar PVO datiem ES vien katru gadu tiek reģistrēti no 20 000 līdz 30 000 azbesta izraisītu slimību gadījumi, un līdz 2030. gadam Eiropas Savienībā mezozioma varētu kļūt par nāves cēloni vairāk nekā 300 000 iedzīvotājiem⁽³⁾. Turklāt tiek lēsts, ka pasaulē katru gadu no slimībām, kas saistītas ar azbestu, iet bojā no 112 000 cilvēku⁽⁴⁾.

2.3. Ar Eiropas mēroga azbesta izmantošanas aizliegumu⁽⁵⁾ (noteikts 1999. gadā un jāīsteno līdz 2005. gadam) un ar pašreizējās tirgus uzraudzības palīdzību nav izdevies novērst azbestu saturošu produktu importēšanu Eiropas tirgū. Tas attiecas uz daudziem produktiem, kuru vidū ir būvniecības materiāli, mājsaimniecības ierīces, automašīnu bremžu uzlikas vai azbestu saturoši termosi. Balstoties uz jauno pieeju Eiropas tirgus uzraudzības jomā⁽⁶⁾, ES varētu sākt vērsties pret azbestu saturošiem produktiem.

2.4. ES ir visaptverošs tiesību aktu kopums par azbesta izmantošanas aizliegumu, robežvērtībām un darba ņēmēju aizsardzību. Līdztekus azbesta izmantošanas un tirdzniecības aizliegumam ir izstrādātas robežvērtības un ar īpašu ES direktīvu ir noteikti darba apstākļi⁽⁷⁾, turklāt uzņēmumu sertifikācija un darba ņēmēju informēšana un apmācība ir obligāta. Tomēr ES noteikumi bieži vien ir ļoti vispārīgi un tāpēc tiek īstenoti atšķirīgi. Turklāt joprojām nav īpašu noteikumu par apmācības līmeni dažādiem amatiem vai noteikumu par azbesta avotu reģistrāciju.

2.5. Te būtu svarīgi precizēt, ka Eiropas Parlamenta 2013. gada martā pieņemtajā pašiniciatīvas ziņojumā⁽⁸⁾ ir plaši aprakstītas dažādas ar azbestu saistītas problēmas un politikas jomas, kā arī uzskaitītas 62 konkrētas prasības Eiropas un valstu politiķiem.

⁽²⁾ Direktīva 1999/77/EK.

⁽³⁾ <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs343/en/>

⁽⁴⁾ <http://www.efbww.org/pdfs/Presentation%20Mr%20Takala.pdf>

⁽⁵⁾ Direktīva 1999/77/EK.

⁽⁶⁾ [^{\(7\)} 1983. gada 19. septembra Direktīva 83/477/EEK, kas grozīta ar 1991. gada 25. jūnija Direktīvu 91/382/EEK un kurā grozījumi izdarīti ar 1998. gada 7. aprīļa Direktīvu 98/24/EK.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0075:FIN:LV:PDF; COM(2013)75 final, īpaši sk. 12. pantu.</p></div><div data-bbox=)

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta 2013. gada 14. marta rezolūcija par azbesta radītu arodveselības apdraudējumu un izredzēm pilnībā izņemt visu atlikušo azbestu (2012/2065(INI)).

2.6. Šobrīd nākas konstatēt, ka azbesta ražošanas kopapjoms gadā visā pasaulē joprojām nav mainījies, lai gan daudzas valstis ir aizliegušas tā lietošanu. Vienkārši tā tirdzniecība un izmantošana ir pārvietojusies no rūpnieciski attīstītajām uz jaunietekmes valstīm. Azbesta plaukstošā tirdzniecība visā pasaulē iet vienkopus ar spēcīgu starptautiska līmeņa azbesta lobēšanu, kurā kā propagandu izmanto dažu zinātnieku iztapīgus pētījumus. Šajā saistībā ir jāpiebilst, ka joprojām notiek Eiropas finanšu investēšana pasaules azbesta rūpniecībā. Eiropa joprojām arī eksportē azbestu, nododot kuģus lūžņos citās pasaules daļās. Ir arī jāatzīmē, ka kuģi, kuros kā tranzītkravu pārvadā azbestu, joprojām piestāj ES ostās un izmanto ostu infrastruktūru vai pagaidu glabāšanas iespējas ES teritorijā;

2.7. Attiecībā uz azbestu būtiski ir visā pasaulē radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, un tāpēc ES būtu jāspēr izšķirīgais solis un jāaizliedz jebkāda veida azbesta izmantošana visā pasaulē. Eiropa var sniegt citiem pasaules reģioniem savas zināšanas par azbesta ietekmi uz veselību, par tā aizstāšanu ar citiem materiāliem un par azbesta drošu demontāžu. Nepieciešams, ka ES aktīvāk sadarbojas ar starptautiskajām organizācijām, lai rastu veidu, kā piešķirt azbesta tirgum toksiskas tirdzniecības apzīmējumu, un panāktu, ka krizotilazbesta iekļaušana Roterdamas konvencijas⁽⁹⁾ III pielikumā kļūst par vissvarīgāko prioritāti.

3. Specifiskas norises

3.1. Kā liecina kāds 2011. gadā publicēts pētījums⁽¹⁰⁾, būtiska daļa esošās apbūvētās vides ir vecāka par 50 gadiem. Vairāk nekā 40 % dzīvojamo ēku ir uzbūvētas līdz pagājušā gadsimta 60. gadiem. No 1961. gada līdz 1990. gadam notikušā celtniecības buma laikā ēku fonds gandrīz visās dalībvalstīs palielinājās vairāk nekā divkārt, un azbests tika plaši izmantots.

3.2. Saskaņā ar to pašu pētījumu uz ēkām attiecināmi aptuveni 40 % no kopējā enerģijas galapatēriņa Eiropā. Ēkas ir lielākā patērētāja nozare, kam seko transports ar 33 %. Līdztekus ES ir apņēmusies līdz 2050. gadam par 80–95 % samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas – šīs saistības ir noteiktas Mazoglekļa ekonomikas ceļvedī laikam līdz 2050. gadam⁽¹¹⁾.

3.3. Tas nozīmē, ka apbūvētās vides renovācija ir gan lieliska iespēja uzlabot ēku energoefektivitāti, palīdzot sasniegt ES ceļvedī 2050. gadam noteiktos mērķus, gan vienreizēja iespēja atbrīvoties no azbesta.

3.4. Tomēr šajā nolūkā ir nepieciešama koordinēta pieeja un jānotiek ciešai sadarbībai gan ES, gan valstu līmenī attiecībā uz politiku un finanšu shēmām. Privātu investīciju piesaistes nolūkā vajadzīgi arī inovatīvi finanšu instrumenti.

3.5. ES līmenī būtu nepieciešams nodrošināt atbalstu un koordināciju. Bez tam tādi jautājumi kā darbaspēka apmācība, reģistrācija un azbesta izraisītu slimību atzīšana ir politikas jomas, kuru koordinācija jāuzlabo.

4. Norises valstu līmenī

4.1. Lai gan ir noteikts aizliegums, ēkās joprojām atrodas miljoniem tonnu azbesta un visās dalībvalstīs vēl nav ieviests reģistrs, kurā būtu uzskaitītas azbesta atrašanās vietas un demontējamā azbesta daudzums. Tāpēc mums nav laba sākuma punkta pienācīgai visu Eiropā atlikušo azbesta resursu apstrādei.

⁽⁹⁾ Šī konvencija stājās spēkā 2004. gada 24. februārī un tās mērķi ir šādi: veicināt kopīgu atbildību un bīstamo ķīmisko vielu starptautiskajā tirdzniecībā iesaistīto pušu sadarbību, lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi no iespējama kaitējuma; rūpēties par to, lai šīs bīstamās ķīmiskās vielas tiktu izmantotas, neradot kaitējumu videi un šajā nolūkā veicināt informācijas apmaiņu par to īpašībām, iesaistīties valstu lēmumu pieņemšanas procesā par to importu un eksportu un izplatīt šos lēmumus ieinteresētajām pusēm. <http://www.pic.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1048/language/en-US/Default.aspx>

⁽¹⁰⁾ Eiropas Ēku energoefektivitātes institūts (BPIE), "Europe's buildings under the microscope", 2011. gada oktobris.

⁽¹¹⁾ Direktīva 2006/31/EK, 17.5.2010.

4.2. Pašlaik Polija ir vienīgā ES valsts, kas ir izveidojusi valsts līmeņa programmu visa azbesta demontēšanai, un tās budžets līdz 2030. gadam tiek lēsts EUR 10 miljardu apmērā, ir noteikts precīzs grafiks un paredzēts atbilstošs finansējums, kuru veido publisko (valsts un ES programmas) un privāto (īpašnieku, un teritoriālo kopienu apvienības u. c.) līdzekļu kopums. Šāda veida iniciatīvas būtu jāuzsāk visās ES valstīs⁽¹²⁾.

4.3. Francijā ir no sociālo mājokļu fonda 15 miljonu vienību apmērā ir identificēti 3 miljoni sociālo mājokļu vienību, kam ir ar azbestu saistītas problēmas. Kopējās to rehabilitācijai nepieciešamās izmaksas tiek lēstas 15 miljardu euro apmērā. Vienai vienībai varētu būt nepieciešami aptuveni 15 līdz 20 000 euro. Rūpīgi būtu jāseko līdzi ar azbestu saistīto jautājumu risināšanai *Montparnasse* tornī Parīzē.

4.4. Apvienotajā Karalistē notiek kampaņa par visu skolu atbrīvošanu no azbesta. Viens no kampaņas iemesliem ir paaugstināta saslimstība ar mezoteliomu skolotāju vidū Apvienotajā Karalistē⁽¹³⁾.

4.5. Lietuvā azbesta jumtu nomaiņas programma tika aizsākta 2012. gadā un to īsteno Lauksaimniecības ministrija – pieteikumus iesniedz ciematu iedzīvotāji, un maksimālais projekta finansiālā atbalsta apmērs nevar pārsniegt LTL 6 000 (EUR 1 740). No ES un valsts budžeta tiek atbalstīti līdz 50 % no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām.

5. Apmācība

5.1. Attiecībā uz azbestu viena no lielākajām problēmām ir zināšanas par azbestu vai, precīzāk, to trūkums. Daudzi darba ņēmēji strādājot saskaras ar azbestu. Jo īpaši tas attiecas uz ēku uzturēšanu un dekontamināciju, taču var skart arī citu profesiju pārstāvjus (jumiķus, elektriķus, apkures sistēmu montierus, pārstrādes darbu veicējus, darba drošības un veselības koordinatorus, darba inspektoros un citus). Spēkā esošajos tiesību aktos jau ir noteikts, ka darba devējiem ir pienākums nodrošināt atbilstīgu apmācību visiem darba ņēmējiem, kuri ir vai varētu būt pakļauti tādu putekļu iedarbībai, kas rodas no azbesta vai azbestu saturošiem materiāliem. Tomēr līdz ar dažādu materiālu veidu izmantošanas aizliegumu pakāpeniski izzūd zināšanas par to radīto apdraudējumu, īpašībām un izskatu. Lai gan daudzas dalībvalstis ir nodrošinājušas mācību kursus darba ņēmējiem, kas veic ēku nojaukšanas, būvniecības un apkopes darbus, un tiem, kuri strādā azbestu saturošu materiālu demontāžas darbos, vēl joprojām nav apmierinošu standartu, kas būtu piemērojami visā Eiropā.

5.2. Fiziskā integritāte ir viena no cilvēku pamattiesībām, kas citu tiesību vidū ir noteikta Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. ES politika ir jāizstrādā tā, lai šīs tiesības tiktu aizsargātas. Tas pirmām kārtām attiecas uz sabiedrības veselības politiku un darba drošības un veselības aizsardzības, kā arī citām politikas jomām, kas saistītas ar iespējamu saskarsmi ar azbestu un rīcību ar azbestu.

5.3. Problēmas rada arī atbilstošu zināšanu trūkums inženieru, arhitektu un azbesta demontāžas jomā nespecializējušos uzņēmumu darbinieku vidū. EESK aicina Komisiju kopā ar dalībvalstīm izveidot darba grupu, lai izstrādātu obligātās kvalifikācijas prasības par azbesta jautājumiem un nodrošinātu mācības darbam ar azbestu darba ņēmējiem minētajās profesijās.

5.4. Eiropas būvniecības nozares sociālie partneri (*FIEC* un *EFBWW*) šo problēmu ir atrisinājuši, izstrādājot otrajai minētajai darba ņēmēju kategorijai paredzētus informācijas moduļus par azbestu⁽¹⁴⁾. Citā ES finansētā projektā (*Leonardo Da Vinci* projekts *ABClean*) ārpus sociālā dialoga ietvariem tiek izstrādāti materiāli pasniedzēju sagatavošanas kursiem⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ Ministru padomes 2010. gada 15. marta Rezolūcijas Nr. 39/2010 pielikums.

⁽¹³⁾ <http://www.asbestosexposureschools.co.uk/pdfnewslinks/INCREASING%20MESOTHELIOMA%20DEATHS%20AMONGST%20SCHOOL%20STAFF%20AND%20FORMER%20PUPILS%20%2017%20JAN%2015.pdf>.

⁽¹⁴⁾ <http://www.efbww.org/default.asp?Issue=Asbestos&Language=EN> un: <http://www.fiec.eu/en/library-619/other-publications.aspx>.

⁽¹⁵⁾ <http://www.abcleanonline.eu/Project.aspx>.

6. Miniuzklašanās rezultāti

6.1. Pārāk daudz cilvēku Eiropā cieš no dažādām azbesta izraisītām slimībām. Lielākā daļa šo slimību ir saistītas ar darbu, bet daudzām ir arī citi iemesli. Mājsaimnieces, kas tīrīja savu vīru darba apģērbu, arī saskārās ar azbesta šķiedrām tāpat kā viņu bērni. Apvienotajā Karalistē veiktajā kampaņā tika atklāts, ka 80 % visu skolu joprojām ir piesārņotas ar azbestu. Šā iemesla dēļ no azbesta var ciest vēl viena paaudze, īpaši ņemot vērā jaunākos zinātniskos pētījumus par saskarsmes līmeņiem, latentajiem periodiem un slimību attīstību. Arī saskarsme ar azbestu pavisam nelielos apjomos pēc ilga latentā perioda var kļūt par dažādu ar azbestu saistītu slimību cēloni. Tāpēc vairākās dalībvalstīs azbesta iedarbība apdraud visu sabiedrību.

6.2. Turklāt ļoti ilgas slimības latentās fāzes un medicīnas darbinieku zināšanu trūkuma dēļ cietušie bieži nesaņem savlaicīgu un atbilstošu palīdzību un informāciju no veselības aprūpes sniedzējiem.

6.3. Droša likvidācija ir katra demontāžas plāna svarīgs aspekts. Ja šis aspekts nebūs ievērots, būs iespējams nejauši nonākt saskarsmē ar azbestu. Šveicē, piemēram, visaugstākais azbesta iedarbības risks tika konstatēts pārstrādes nozarē.

6.4. Funkcionējoša tirgus uzraudzība ir priekšnosacījums, lai būtu iespējams novērst jaunu azbestu saturošu materiālu iekļūšanu Eiropas tirgū un tādējādi nodrošināt iedzīvotāju un darbinieku aizsardzību.

6.5. Ņemot vērā visu azbesta veidu nāvējošo raksturu, ES rīcības pamatā ir stabila vienota nostāja. Direktīvā 1999/77/EK ir norādīts, ka "vēl nav noteikta robežvērtība, līdz kurai krizotilazbesta iedarbība nerada kancerogēnēzes draudus" un ka "cilvēku veselību var efektīvi aizsargāt, aizliedzot krizotilazbesta šķiedru un tās saturošu izstrādājumu lietošanu";

6.6. Azbesta izraisītas slimības var kļūt un bieži kļūst par cēloni sāpju pilnai un lēnai nāvei. *EUROGIP* ziņojums⁽¹⁶⁾ un ziņojums par *EFBWW*, *ETUC* un *IBAS* kopēju projektu sniedz pārskatu par stāvokli attiecībā uz azbesta izraisītu slimību atzīšanu un kompensēšanu, kā to regulē dalībvalstīs centrālajā un austrumu Eiropā⁽¹⁷⁾. Lai gan vispazīstamākās azbesta izraisītas slimības principā ir atzītas lielākajā daļā dalībvalstu, ļoti bieži cietušajiem joprojām nākas bez panākumiem cīnīties par šo slimību atzīšanu.

Iepriekšminētie ziņojumi atklāj arī to, ka ļoti atšķiras arī slimības atzīšanas un kompensēšanas valstu noteikumi un kārtība. Bieži vien cietušajiem nepieciešamais atbalsts un ieteikumi neeksistē.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurogip.fr/en/publications-d-eurogip/130-asbestos-related-occupational-diseases-in-europe-recognition-statistics-specific-systems>

⁽¹⁷⁾ <http://www.efbww.org/default.asp?Issue=Asbestos+diseases&Language=EN>

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Stratēģijas “Eiropa 2020” līdzšinējā īstenošana un virzība uz stratēģijas mērķu sasniegšanu līdz 2020. gadam”

(izpētes atzinums pēc prezidentvalsts Latvijas pieprasījuma)

(2015/C 251/04)

Galvenais ziņotājs: M. BARÁTH

Latvijas Republikas ārlietu ministra pienākumu izpildītājs un iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis 2014. gada 25. septembra vēstulē lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izstrādāt izpētes atzinumu par tematu

“Stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas norise un virzība uz tās mērķu sasniegšanu līdz 2020. gadam”.

Komitejas birojs 2014. gada 14. oktobrī uzdeva Stratēģijas “Eiropa 2020” koordinācijas komitejai sagatavot komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Ņemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā 2015. gada 18. un 19. februārī (19. februāra sēdē) iecēla Baráth kgu par galveno ziņotāju un ar 184 balsīm par, 5 balsīm pret un 6 atturoties pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK piekrīt prezidentvalstij Latvijai un atzīst, ka Eiropas konkurētspējas uzlabošanas nolūkā ir ļoti svarīgi pārskatīt stratēģiju “Eiropa 2020”. EESK piekrīt, ka jāveido tieša saikne starp Eiropas konkurētspējas uzlabošanu un pamatiniciatīvu “Eiropas digitālā programma”⁽¹⁾, kas turklāt spēcīgi ietekmētu arī rūpniecību, darba tirgu un sabiedrību kopumā, taču Eiropas Komisija un Padome to ir novērtējusi pārāk zemu. Šajā situācijā ir nepieciešams vispārējs videja termiņa un ilgtermiņa redzējums un lielāka atbildības izjūta.

1.2. Šajā EESK atzinumā ieteiktajiem pasākumiem vajadzētu pakāpeniski, vairāku gadu laikā, padarīt stratēģiju “Eiropa 2020” (un vēlāk stratēģiju “Eiropa 2030”) par centrālo ES ekonomiskās, sociālās un teritoriālās ilgtermiņa stratēģijas pamatkonceptu, kurā būtu ņemts vērā dalībvalstīs pastāvošais atšķirīgais stāvoklis.

1.3. Finanšu krīze ir būtiski skārusi stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu īstenošanu – tā ir vājinājusi un ierobežojusi gan stratēģijas mērķuzdevumu, gan pārvaldības modeļa efektivitāti, piemērotību un leģitimitāti. Kopumā ņemot, ES pašlaik ir tālāk no stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem nekā 2010. gadā. Krīze stratēģiju ir ietekmējusi negatīvi.

1.4. Detalizēta informācija par pašreizējo stāvokli ir sniegta Komisijas publicētajā stratēģijas “Eiropa 2020” starpposma pārskatā un EESK atzinumā⁽²⁾. Atzinumā ir ietverti vairāki interesanti aspekti, kas būtu jāņem vērā, gatavojoties pārmaiņām, kuras tiks ierosinātas stratēģijas pārskatīšanā. EESK vairākkārt uzsver, ka Eiropai ir vajadzīga nevis pilnīgi jauna, bet gan daudz efektīvāka stratēģija.

1.5. Jaunā Komisija, kas savus pienākumus sāka pildīt 2014. gada rudenī, ir publicējusi darba programmu “Jauns sākums”⁽³⁾.

EESK atbalsta visus trīs darba programmas pīlārus:

- a. nodrošināt papildu stimulu Eiropas ekonomikas atlabšanai un darbvietu radīšanai;
- b. veicināt ilgtermiņa konkurētspēju stratēģiskajās jomās;

⁽¹⁾ “Eiropas digitālā programma” pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/digital-agenda/>

⁽²⁾ EESK atzinums par tematu “Stratēģijas “Eiropa 2020” gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei novērtējums”, OV C 12, 15.1.2015., 105.–114. lpp.

⁽³⁾ Darba programma “Jauns sākums Eiropai” pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_lv.pdf

c. stiprināt Eiropas cilvēkkapitālu un fizisko infrastruktūru, galveno uzmanību vēršot uz Eiropas starpsavienojumiem.

1.6. Jaunajā darba programmā izklāstīta to desmit politikas nostādņu īstenošana, kuras veido Eiropas Komisijas priekšsēdētāja *Jean-Claude Juncker* politikas prioritātes. Vēl jo svarīgāk tas ir tāpēc, ka dažas no šīm nostādnēm tieši veicina stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanu:

a. Investīciju plāns Eiropai ⁽⁴⁾, ar kuru izveido jaunu Eiropas Stratēģisko investīciju riska fondu;

b. vērienīga digitālā vienotā tirgus pakete;

c. pirmais impulss virzībai uz enerģētikas savienību.

1.6.1. Ir nepieciešams gan visaptverošs skatījums, gan stratēģija tā īstenošanai, un par to ir jāsniedz plaša informācija. EESK uzskata, ka stratēģija “Eiropa 2020” un Investīciju plāns būtu jāsaista daudz ciešāk.

1.6.2. EESK šobrīd atzinuma ⁽⁵⁾ izstrādes gaitā pārbauda, cik lielā mērā Investīciju plāns novērš stratēģijas “Eiropa 2020” galvenās nepilnības un jaunie finanšu instrumenti palielina iespējas stratēģijas mērķus īstenot.

1.6.3. EESK atbalsta digitālā vienotā tirgus paketes ⁽⁶⁾ pilnveidošanu un pārliecinošu virzību uz stratēģijas “Eiropa 2020” digitālās pamatiniciatīvas īstenošanu. Eiropas Savienības digitālās nākotnes nodrošināšana ir viens no svarīgākajiem Eiropas ekonomikas konkurētspējas balstiem, no kā ir atkarīga ilgtspējīga un vidi saudzējoša Eiropas sabiedrības attīstība. EESK aicina īstenot pasākumus, lai nodrošinātu, ka tas apstākļi, ka palielinās to digitālo tehnoloģiju lietojumu tirgus, ko izmanto cilvēki Eiropā, pozitīvi ietekmē arī darbu.

EESK vēlreiz pauž atbalstu līdzekļu piešķiršanai, lai novērstu finansējuma nepietiekamību – lēmumu par to pieņēma Eiropadome – platjoslas un digitālo tīklu izvērsšanai daudzgadu finanšu shēmā 2014.–2020. gadam ⁽⁷⁾.

1.6.4. EESK atkārtoti apliecina savu nostāju par vienotas Eiropas enerģētikas politikas veicināšanu un tādu principu stiprināšanu kā enerģijas cenu atšķirību pielāgošana un samazināšana, iekšējā enerģijas tirgus nosacījumu uzlabošana, energoatkarības no trešām valstīm (ārpus ES) mazināšana un atjaunojamo energoresursu attīstība.

2. Turpmāko stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas uzlabošanas pasākumu galvenās ietekmes analīze

2.1. 2014. gada beigās publicētajā gada izaugsmes pētījumā (GIP) ⁽⁸⁾ oficiāli ir ņemts vērā jaunais attīstības plāns, kas ir ļoti būtisks Eiropas Savienības nākotnei. Eiropas semestra, valstu reformu programmu un stratēģijas “Eiropa 2020” galvenie mērķi jāsaista vienotā ilgtermiņa redzējumā:

2.1.1. saskaņoti jāveicina investīcijas, balstoties uz Investīciju plānu Eiropai:

a. mērķis ir vismaz EUR 315 miljardus papildu finansējuma ES līmenī izmantot investīcijām infrastruktūrā, lai panāktu iecerētos būtiskos ekonomiskos un sociālos uzlabojumus;

b. jāpanāk, lai līdzekļi nonāktu reālajā ekonomikā;

⁽⁴⁾ Investīciju plāns pieejams Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁵⁾ EESK atzinums par tematu “Investīciju plāns Eiropai”, ECO/374 (vēl nav publicēts OV).

⁽⁶⁾ Digitālā vienotā tirgus pakete pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/digital-single-market-analysis-and-data>

⁽⁷⁾ DFS sarunās Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta platjoslas elements tika samazināts no 8,2 miljardiem euro līdz pat 1 miljardam.

⁽⁸⁾ 2015. gada izaugsmes pētījums pieejams Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_lv.htm

- c. jāuzlabo investīciju vide;
- d. jāstiprina inovatīva līdzfinansēšanas sistēma;
- 2.1.2. jāatjauno apņemšanās veikt strukturālas reformas;
- 2.1.3. jārupējās par fiskālo atbildību;
- 2.1.4. optimāli jāizmanto pašreizējā regulējuma elastība;
- 2.1.5. ļoti svarīgi ir pilnveidot pārvaldības sistēmu, lai tā kļūtu efektīvāka un palielinātos gan dalībvalstu, gan ES līdzatbildības sajūta.
3. Ir gandrīz pabeigta to darbības programmu pielāgošana, kas tika izstrādātas, balstoties uz Komisijas un dalībvalstu partnerattiecību nolīgumiem. Tā kā programma "Jauns sākums" noteikti ietekmēs dažādas valstu programmas gan no mērķu, gan instrumentu viedokļa, būtu jāpastiprina līdzšinējā Eiropas līmeņa koordinācija.
- 3.1. Strukturālo un kohēzijas fondu izmantošanas atbilstība, lietderība un efektivitāte būtiski ietekmē jauno finanšu instrumentu un tiesību aktu īstenošanas sistēmu. EESK ierosina sagatavot pārskatu par tām investīcijām infrastruktūrā un ekonomikas attīstības programmās, kas tiek atbalstītas no šiem fondiem, un to saskaņot ar Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF) ⁽⁹⁾.
- 3.2. Lai sasniegtu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus, noteikti ir jāizpilda Investīciju plāna un Eiropas Stratēģisko investīciju fonda mērķi, jāpalielina 2014.–2020. gadam paredzēto ES fondu sviras efekts un divkārtšā apmērā jāpaceļ inovatīvu finansiālo instrumentu vērtība.
- 3.3. EESK, RK un Eiropas Parlamenta deputāti ir norādījuši uz vairākām iespējām, kas ļauj pārejas posmā izdarīt vairākas atkāpes, lai būtu iespējams palielināt resursus un rosināt ES investīcijas. Būtu jāapsver, kādā veidā, nemainot noteikumus un ievērojot Komisijas pieeju, būtu iespējams deficīta aprēķinā neiekļaut dalībvalstu struktūrfondu līdzfinansējumu, kas ieguldīts ilgtermiņa sociālās investīcijās (īpaši izglītībā). EESK atbalsta Komisijā uzsāktās debates par tā dēvētā finansēšanas "zelta likuma" ("golden rule") piemērošanu, proti, valstu neto deficīta aprēķinos, kurus veic ekonomiskās un monetārās savienības fiskālo noteikumu ietvaros, neņemot vērā valdību ieguldījumus nākotnē ⁽¹⁰⁾.
- 3.4. No finansiālā viedokļa ir svarīgi rast visaptverošu pieeju dažādiem izdevumu veidiem, piemēram, Eiropas komunikāciju tīkla ⁽¹¹⁾ un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta ⁽¹²⁾ līdzfinansēšanas sistēmai un valstu investīcijām, ko līdzfinansē no ESIF. Komisijai tas būtu jāprecizē.
- 3.5. Runājot par stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem, papildus ilgtermiņa konkurētspējas uzlabošanai ir svarīgi, lai struktūrfondi vairāk tiktu vērsti uz vides programmu vai ar humāno aspektu saistītu programmu īstenošanu, kas dotu iespēju veicināt arī "IKP un ne tikai" faktoru ilgtspējīgu attīstību ⁽¹³⁾. Ņemot vērā papildu finansēšanas iespējas, lielāks uzsvars būtu jāliek ne tikai uz attīstības sistēmu, kas vērsta uz ražošanu, bet arī uz jomām, kas nodrošina atbalstu sabiedrībai, ģimenēm un individuālām vērtībām, piemēram, uz izglītību un veselības aprūpi.
4. EESK ir pārliecināta, ka pārskatīta un nostiprināta stratēģija "Eiropa 2020" varētu būtiski palīdzēt īstenot jaunu, uz palielinātu konkurētspēju un attīstību vērstu Eiropas ekonomisko pārvaldību.

⁽⁹⁾ Informācija par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽¹⁰⁾ EESK atzinums par tematu "Sociālo ieguldījumu ietekme", OV C 226, 16.7.2014., 21.–27. lpp.

⁽¹¹⁾ Informācija par Eiropas komunikāciju tīklu pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/index_en.htm

⁽¹²⁾ Informācija par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹³⁾ EESK atzinums par tematu "IKP un ne tikai. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība papildu rādītāju izvēlē", OV C 181, 21.6.2012., 14.–20. lpp.

4.1. Tā kā prioritātes mainās un ir jānodrošina veiksmīga stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošana, lietderīgs būtu vienots kontaktpunkts, kas spētu efektīvi koordinēt un racionalizēt uzdevumus un procedūras; tas attiecas arī uz ES aģentūrām.

4.2. Būtu vērts apsvērt vienota kontaktpunkta izveidi ar mērķi pārraudzīt un kontrolēt aģentūru savstarpējo sadarbību un sadarbību starp reālo ekonomiku un Eiropas un valstu/reģionālo līmeni; šim nolūkam varētu izmantot kādu jau eksistējošu struktūrvienību, to attiecīgi pārveidojot. Šāda metode varētu novērst pārklāšanos un radīt labāku sinerģiju.

5. Pasākumi Eiropas ekonomikas pārvaldības stiprināšanai

5.1. Tā kā stratēģijas “Eiropa 2020” pārvaldībā saikne starp īstermiņa un ilgtermiņa mērķiem ir ļoti vāja, ir nepieciešami vismaz šādi pasākumi:

5.1.1. GIP būtu jāiekļauj atsauce uz panākumiem, kas gūti saistībā ar stratēģiju “Eiropa 2020”;

- a. Eiropas semestrī daudz vairāk būtu jāpievēršas konkurētspējas uzlabošanai un publiskajam un ārējam parādam, bet jo īpaši – īstenošanai;
- b. ES Kohēzijas fonda izdevumi būtu jābalsta uz valstu reformu programmām atbilstoši Eiropas semestrim;
- c. būtu jāpadziļina fiskālā integrācija un pastiprināti jāapkaro nodokļu nemaksāšana;
- d. pārraudzība būtu jābalsta uz skaidriem rādītājiem un kritērijiem, tostarp “IKP un ne tikai” pasākumiem;

5.1.2. dalībvalstu atšķirīgā stāvokļa dēļ novērtēšana ir jāveic elastīgi, un konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos ir vajadzīgi skaidri mērķi un mērķtiecīgi instrumenti, piemēram:

- a. strukturālas reformas publiskajā sektorā, to saglabājot kā vienu no dzīves kvalitātes pamata garantijām;
- b. uzņēmējdarbības vides uzlabošana, lai piesaistītu kapitālu;
- c. infrastruktūrai paredzētu investīciju veicināšana;
- d. uzlabota mazo un vidējo uzņēmumu piekļuve kreditēšanai;
- e. apstākļu radīšana raitākai enerģētikas pārkārtošanai;
- f. izglītības nozaru stiprināšana;
- g. augstāki aktivitātes rādītāji un zemāks bezdarba līmenis, kas tiktu pārraudzīts ES līmenī⁽¹⁴⁾;
- h. sociālās plaisas mazināšana starp dalībvalstīm un to iekšienē, īpašu uzmanību veltot minoritāšu stāvoklim;
- i. nabadzības apkarošana un IKP stiprināšana;
- j. sociālās kohēzijas stiprināšana un nevienlīdzības mazināšana ar solidaritātes, sociālā dialoga un kolektīvo sarunu palīdzību.

6. Jēdziena “izaugsme” precizēšana:

- a. jāisteno saistībā ar “ilgtspējīgu konkurētspēju”;
- b. jāisteno politika, kas veicinātu jaunu labklājību un vides aizsardzību⁽¹⁵⁾;
- c. jāievieš ES mēroga darba tirgus tendenču indikators reālu jaunu darbvietu radīšanai ES līmenī.

⁽¹⁴⁾ EESK atzinums par tematu “Ekonomikas atlabšana ar daudzām jaunām darba vietām”, OV C 11, 15.1.2013., 65.–70. lpp.

⁽¹⁵⁾ Sk. Lisabonas līguma 191. un 192. pantu.

7. Eiropas digitalizācijas programma

7.1. EESK piekrīt Komisijas nostājam: digitālās tehnoloģijas rada jaunus preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas modeļus un maina veidu, kādā dzīvojam, strādājam un mācāmies⁽¹⁶⁾. EESK ieguldījums pamatiniciatīvas “Digitālā programma Eiropai”⁽¹⁷⁾ īstenošanā un svarīgākie elementi saistībā ar aktīvu digitālo vienoto tirgu ietver sekojošus priekšlikumus.

Ekonomikas jomā:

- a. aktīvi plānot ES digitālo nākotni;
- b. popularizēt digitalizāciju un mazināt digitālās nepilnības ES un dalībvalstu līmenī;
- c. digitalizēt ekonomiku un attīstīt pētniecību un inovāciju;

Sociālajā jomā:

- d. radikāli paplašināt izglītību digitālajā jomā, lai Eiropas iedzīvotāji kļūtu par digitālā satura radītājiem un veidotājiem;
- e. novērst kvalificētu IKT darbinieku trūkumu;
- f. radīt priekšnoteikumus aktīvai digitālai ekonomikai un sabiedrībai, stiprinot telesakaru regulatīvo vidi;
- g. pārskatīt vispārējo regulatīvo un leģislatīvo pamatu ar mērķi izveidot stabilus apstākļus esošiem un jaunizveidotiem uzņēmumiem;
- h. atzīt digitālo nozari par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu;

Digitālās vides jomā:

- i. veicināt e-iekļautību un vispārēju, vienlīdzīgu piekļuvi platjoslas internetam;
- j. vienkāršot noteikumus patērētājiem, kuri veic tiešsaistes un digitālus pirkumus, un paaugstināt drošību, lai stiprinātu viņu uzticēšanos;
- k. uzlabot pārrobežu e-komerciju;

Drošības jomā:

- l. izmantot digitālās tehnoloģijas cilvēku un dabas aizsardzības nolūkā;
- m. paātrināt likumdošanas procesu, balstoties uz ētisku pieeju un patērētāju aizsardzības uzlabošanu;
- n. atjaunināt autortiesību noteikumus;
- o. pastiprināt kibernetikas drošību ar mērķi aizsargāt pilsoņu tiesības un brīvības (ES Pamattiesību harta)⁽¹⁸⁾;
- p. aizsargāt bērņus un mazaizsargātus lietotājus pret kibernetikas uzbrukumiem.

7.2. Digitālās tehnoloģijas attīstītās un to piemērošanas jomas strauji palielinās gandrīz visās nozarēs, un tas izpaužas kā ievērojamas strukturālās pārmaiņas. Tas ietekmē iedzīvotājus ne tikai kā patērētājus, bet arī galvenokārt viņu darba vietas. Digitālās tehnoloģijas palielina autonomiju un uzlabo elastīgumu, bet vienlaikus rada arī racionalizācijas spiedienu, un tādējādi attiecīgajiem cilvēkiem rodas ievērojamas izmaksas līdz pat iespējai zaudēt darbu. Tāpēc EESK uzskata, ka nekādā gadījumā nav pieļaujams, ka šie jautājumi ir izslēgti no gandrīz visām iniciatīvām, kas saistītas ar “Digitālo programmu Eiropai”, aicina to pārdomāt un arī pati par šo jautājumu izstrādās pašiniciatīvas atzinumu⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁶⁾ EESK atzinums par tematu “Uzņēmējdarbības pakalpojumu ietekme rūpniecībā”, OV C 12, 15.1.2015., 23.–32. lpp.

⁽¹⁷⁾ EESK atzinums par tematu “Digitālais tirgus – izaugsmes virzītājspēks”, OV C 229, 31.7.2012., 1.–6. lpp.

⁽¹⁸⁾ http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

⁽¹⁹⁾ EESK atzinums par tematu “Digitalizācijas ietekme uz nodarbinātību pakalpojumu nozarēs” CCM/136 (vēl nav publicēts OV).

8. Virzība uz jaunu ekonomikas pārvaldību, kas vērsta uz attīstību

8.1. Posmi ceļā uz tādu pārvaldību, kas vērsta uz attīstību:

- a. stiprināt pārvaldību ES un dalībvalstu līmenī;
  - b. atkārtoti apliecināt stratēģijas "Eiropa 2020" nepieciešamību, uzlabojot tās atbilstību ES politikai saskaņā ar Eiropas stratēģijām;
  - c. papildināt Eiropas pārvaldības ekonomiskās koordinācijas daļu, stiprinot tās institucionālo un finansiālo satvaru, kas vērsts uz attīstību;
  - d. pastiprināt ilgtermiņa stratēģisko koordināciju atbilstoši stratēģijai "Eiropa 2020" arī mērķa noteikšanas un īstenošanas posmā;
  - e. īstenot atjauninātās stratēģijas "Eiropa 2020" vispusīgu teritoriālo novērtējumu;
Shēmu "Uz attīstību vērsta pārvaldība" skatīt, noklikšķinot uz šīs saites:
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34752>
  - f. stiprināt vērtību ķēdi transversālās un nozaru politikas rakursā;
  - g. uzlabot teritoriālo sadarbību;
  - h. ar organizētas pilsoniskās sabiedrības palīdzību stiprināt pārvaldību;
  - i. atzīt EESK potenciālu koordinēt daudzlīmeņu sadarbību starp reālo ekonomiku, organizētajiem sociālajiem un institucionālajiem partneriem.
9. Lai nodrošinātu labu, uz attīstību vērstu pārvaldību, jāievēro šādi priekšnoteikumi:
- a. konkrēta stratēģiskās plānošanas spēja;
  - b. izpildes spēja, kas nepieciešama uzlabotai koordinācijai un sadarbībai;
  - c. visaptveroša plānošanas un īstenošanas pārraudzības sistēma;
  - d. uzticama datubāze, kas īpaši pielāgota attiecīgajiem mērķiem un nodrošināta ar nepieciešamo analītisko spēju;
  - e. piemēroti komunikācijas resursi;
  - f. vajadzīgā pielāgošanās spēja;
  - g. darbības pārredzamība ar mērķi nodrošināt pārskatatbildību.

Briselē, 2015. gada 19. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 505. PLENĀRSESĪJA 2015. GADA 18. UN 19. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par ES muitas riska pārvaldības stratēģiju un rīcības plānu: risku novēršana, piegādes ķēdes drošības uzlabošana un tirdzniecības vienkāršošana”

(COM(2014) 527 final)

(2015/C 251/05)

Ziņotājs: Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER

Līdzziņotājs: Jans SIMONS

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2014. gada 1. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par ES muitas riska pārvaldības stratēģiju un rīcības plānu: risku novēršana, piegādes ķēdes drošības uzlabošana un tirdzniecības vienkāršošana”

COM(2014) 527 final.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2015. gada 2. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (2015. gada 18. februāra sēdē), ar 141 balsi par, 1 balsi pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par muitas riska pārvaldības stratēģiju un rīcības plānu. Lai šo stratēģiju piemērotu pareizi, muitas dienestiem jāsadarbjas savā starpā, kā arī ar citām valsts iestādēm, tostarp, piemēram, ar veselības aprūpes un patēriņa jomas dienestiem, kā arī drošības dienestiem, īstenojot tiesu iestāžu sadarbību.

EESK uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt Eiropas Savienības muitas noteikumu efektīvu piemērošanu un Savienības tiesību aktos paredzēto sadarbības mehānismu pareizu darbību.

1.2. Lai nodrošinātu muitas riska visaptverošu pārvaldību, ir jāaskaņo arī citas politikas jomas un jānodrošina to izpildes savietojamība. Dalībvalstu rīcībā jau ir oficiāli dati par minētajām jomām, tāpēc šādu informāciju nepieciešams apvienot un savstarpēji apmainīties ar to, it īpaši – nodrošinot tādu oficiālo datu savstarpēju izmantojamību, kas saistīti ar nopietniem riskiem.

1.3. Pieņemot savus noteikumus un pilnveidojot savus nosacījumus, Eiropas Savienībai būtu jābalstās uz Riska pārvaldības noteikumu krājumu un citām Pasaules Muitas organizācijas (PMO) normām, lai ES muitas noteikumi atbilstu lielākajai daļai šajā nozarē spēkā esošo noteikumu.

1.4. Saskaņā ar rīcības plāna 3. mērķi ir skaidri jānosaka, kas, kad un kur veiks kontroles atbilstoši risku un to gradācijas kartei, kas Komisijai būtu jāpieņem kā īstenošanas līdzeklis. Ņemot vērā minētā nozīmīgumu, komiteja uzskata, ka tas ir prioritāri īstenojams pasākums.

1.5. Tā kā pirmām kārtām ir svarīgi nodrošināt ES muitas noteikumu vienveidīgu piemērošanu, ļoti nozīmīgs ir arī rīcības plāna 5. mērķis, jo visa stratēģija ir vērsta uz sadarbības veicināšanu starp visu veidu izpildi un atklāšanu, ko veic valstu iestādes, un informācijas apmaiņu starp valstu un ES iestādēm.

1.6. Komiteja vēlas uzsvērt, ka, izstrādājot stratēģiju, jāņem vērā dalībvalstu muitas prakses atšķirīgās īpatnības, piemēram, attiecīgo tirdzniecības plūsmu intensitāte, apjomi un praktiskie risinājumi, taču tiem jābūt savstarpēji savietojamiem un tajos jāievēro Savienības principi un tiesību akti.

1.7. EESK piekrīt Komisijas paziņojumā paustajam par sadarbības starp Komisiju un dalībvalstīm nozīmi, taču vēlas uzsvērt arī citu stratēģijā iesaistīto sociālo ieinteresēto personu nozīmi un iespējamo lomu.

1.8. Lai arī paziņojumā uz to ir norādīts, bet tieši nav minēts, komiteja aicina nodrošināt vietējo pilotprojektu lielāku atpazīstamību, tādējādi izraisot iesaistīto dalībnieku ieinteresētību un līdz ar to gūstot papildu privātos ieguldījumus, kas veicinātu paziņojumā izklāstītās stratēģijas īstenošanu, pastiprināti sekmējot inovāciju.

2. Ievads

2.1. Riska pārvaldība ir viens no mūsdienu muitas kontroles metožu pamatprincipiem. Lai nodrošinātu kontroles procedūru efektivitāti visā attiecīgajā muitas teritorijā, muitas iestādes ievieš analīzes un pārbaudes mehānismus. Lai apmierinātu jaunas prasības, procedūras pastāvīgi jāpārskata un, ja nepieciešams, jāpielāgo.

2.2. Ar riska pārvaldību muitas iestādes tiecas panākt saprātīgu un taisnīgu līdzsvaru starp krāpšanas apkarošanu, no vienas puses, un nepieciešamību pēc iespējas mazāk traucēt preču un cilvēku legālu kustību un saglabāt pēc iespējas zemākas izmaksas, no otras puses.

2.3. Tā kā lielu daļu no precēm dažkārt praktiski nav iespējams kontrolēt, programmā SAFE ir izveidots pamats tā saukto atzīto uzņēmēju (AEO) sistēmai. Minētā sistēma ļauj uzņēmumus atzīt par uzticamiem partneriem muitas jautājumos, veicot *ex ante* revīziju. Tādēļ iestādēm ir pilnībā jāizprot komersanta darbība, jāgūst skaidrs priekšstats par viņa uzņēmējdarbības procesiem, uzņēmējdarbības vidi, kurā tas darbojas, un jābūt pastāvīgai piekļuvei viņa grāmatvedības uzskaitēm. Atzītā uzņēmēja statuss un tā piešķiršana Eiropas Savienībā noteikta Regulas (EK) Nr. 648/2005⁽¹⁾ 5.a pantā. Uzņēmēju vidū valda uzskats, ka minētā statusa iegūšana ir nepieciešama, lai atbilstoši darbotos tirgū.

2.4. Muitas savienība tāpat kā importa un eksporta tiesības un formalitātes saskaņā ar LESD ir ekskluzīvā Eiropas Savienības kompetencē. Šī politika ir nostiprināta primāro tiesību aktu līmenī kā pārvalstiskas tiesības sadaļas par brīvu preču apriti 28.–37. pantā. Taču mūsdienās muitas iestādēm tiek uzticēts aizvien vairāk citu uzdevumu. Faktiski eksistē trīs pilāri: nodokļi, drošība un ar tarifiem nesaistītu noteikumu uzraudzība. Turklāt daļa uzdevumu ir reglamentēta, piemēram, LESD 87. pantā par policijas sadarbību, kas nav ES ekskluzīvā kompetencē.

2.5. Ar Komisijas 2013. janvāra paziņojumu⁽²⁾ ieviesta kopēja pieeja integrētai riska pārvaldībai, kas punktus, kur preces ieviešanas savienībā un izved no tās, ļauj īstenot šādus mērķus:

- labāka finanšu un cilvēkresursu sadale, vajadzības gadījumā tos koncentrējot,
- ES muitas noteikumu pilnīga un vienveidīga piemērošana,
- integrēta sistēma iestāžu, tirgotāju un pārvaldītāju sadarbībai,
- praktisko risinājumu vienkāršošana un darījumu termiņu un izmaksu samazināšana.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 648/2005 (OV L 117, 4.5.2005., 13. lpp.) un citi noteikumi, piemēram, Regula (EEK) Nr. 2454/93 (OV L 253, 11.10.1993., 1. lpp.).

⁽²⁾ COM(2012) 793 final.

2.6. EESK minēto 2013. gada paziņojumu novērtēja atzinīgi ⁽³⁾, uzskatot, ka kopēja pieeja muitas riska pārvaldībai un piegādes ķēdes drošībai ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu vienveidīgu un nediskriminējošu Eiropas normu piemērošanu no visu iesaistīto iestāžu puses visā muitas savienības teritorijā.

2.7. Padome 2013. gada 18. jūnijā pieņēma secinājumus par piegādes ķēdes drošības un muitas riska pārvaldības stiprināšanu, aicinot Komisiju izstrādāt saskaņotu stratēģiju. ES atbalsta kopējos stratēģiskos mērķus aizsargāt piegādes ķēdes drošību un integritāti, iedzīvotāju drošību, ES un tās dalībvalstu finanšu intereses, kā arī mērķi atvieglot un paātrināt likumīgu tirdzniecību, lai veicinātu konkurētspēju.

2.8. Spēkā esošajā pārstrādātajā Muitas kodeksā, kas pieņemts ar Regulu (ES) Nr. 952/2013 ⁽⁴⁾, ne vien noteikta riska pārvaldība kā muitas īpašā funkcija, bet arī definēti sistēmas pamati – kopējā muitas tarifa regulējums jeb “uzraudzības” funkcija. Riska pārvaldības iekļaušana Muitas kodeksā stiprina sadarbību un informācijas apmaiņu starp valstu muitas dienestiem, citām iestādēm un Komisiju, atsevišķos gadījumos piešķirot Komisijai arī attiecīgas īstenošanas pilnvaras.

3. Komisijas paziņojums

3.1. Komisija iepazīstina ar jaunu stratēģiju Eiropas Savienības muitas riska pārvaldības uzlabošanai un ar detalizētu rīcības plānu, kas ļaus efektīvāk pārvaldīt pieaugošo tirdzniecības apjomu aizvien sarežģītākā starptautiskajā piegādes ķēdē.

3.1.1. Rīcības plānā katram mērķim ir sīki izstrādāti vairāki pasākumi. Tie ir pasākumi, kas vērsti uz konstatēto nepilnību novēršanu, lai pakāpeniski nostiprinātu Eiropas Savienības muitas dienestu spējas un izveidotu sistemātiskāku sadarbību ar citām struktūrām, uzņēmējiem un starptautiskajiem tirdzniecības partneriem, noteiktos gadījumos ietverot arī atbalstu starptautiskajiem noteikumiem un standartiem un to izstrādi.

3.1.2. Komisija vēlas panākt papildināmību un saskaņotību ar citām Eiropas Savienības iniciatīvām kā muitas, tā arī citās politikas jomās, piemēram, iniciatīvām drošības, transporta un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības jomā.

3.2. Muitas dienesti riska pārvaldību izmanto, lai īstenotu efektīvu un iedarbīgu kontroli, izvairītos no likumīgas tirdzniecības nepamatotas traucēšanas un panāktu resursu efektīvu izmantošanu, tos organizējot un par prioritārām nosakot tās jomas, kas rada lielāku un nopietnāku risku.

3.3. Stratēģija attiecas uz riska pārvaldību un kontroli tādām precēm, kuras ievieš Savienībā, izved no Savienības vai šķērso to tranzītā, ievērojot minēto preču īpašās iezīmes, riska mērogu un izmaksas. Šajā nolūkā nepieciešama spēja identificēt, novērtēt un analizēt visus apdraudējumus un riskus, kas saistīti ar precēm un to pārvietošanu.

3.3.1. Saskaņā ar paziņojumu galvenie principi ES veiktajai muitas riska pārvaldībai piegādes ķēdē ir šādi:

- risku savlaicīga izvērtēšana un vajadzības gadījumā kontrole,
- visu dalībnieku sadarbība,
- vairāku līmeņu un koordinēta pieeja,
- resursu racionāla izmantošana.

3.3.2. Lai uzlabotu ES mēroga riska pārvaldības sistēmas efektivitāti un iedarbīgumu, Komisijai un dalībvalstīm jāsadarbjas, lai veicinātu muitas riska pārvaldību vairākos ES līmeņos ar mērķi pieņemt šādus nepieciešamos pasākumus:

- uzlabot datu kvalitāti un reģistrēšanas kārtību,

⁽³⁾ OV C 327, 12.11.2013., 15. lpp.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regula (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.).

- nodrošināt piegādes ķēdes datu pieejamību un riska pārvaldībai nozīmīgas informācijas apmaiņu muitas dienestu starpā,
- attiecīgā gadījumā īstenot kontroles un riska mazināšanas pasākumus,
- uzlabot resursus,
- sekmēt savstarpēju sadarbību un informācijas apmaiņu starp muitas dienestiem un citām iestādēm dalībvalstu un ES līmenī,
- uzlabot sadarbību ar uzņēmējiem,
- izmantot muitas starptautiskās sadarbības potenciālu.

3.3.3. Paziņojumā izklāstīta konkrētā rīcība katra atsevišķa stratēģijas mērķa sasniegšanai, lai Komisijas un dalībvalstu sadarbības rezultātā tiktu pieņemti nepieciešamie pasākumi.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. EESK piekrīt Komisijas paziņojumam un to atbalsta, uzskatot, ka vienotāka pieeja muitas riska pārvaldībai un piegādes ķēdes drošība ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību un Eiropas muitas noteikumu vienkāršu piemērošanu, kas atvieglos preču brīvu apriti.

4.1.1. Tiek ierosināts nostiprināt un piemērot dažus valstu iestāžu, Komisijas un uzņēmēju darbā pārbaudītus muitas instrumentus un papildus līdzšinējām tarifu un tirdzniecības pasākumu piemērošanas un statistiskas apkopošanas funkcijām iekļaut riska pārvaldības funkciju.

4.2. Komisijas rīcības plānā ir noteikti mērķi un tādi līdzekļi to īstenošanai, kas stiprinās Savienības muitas veiktspēju un nodrošinās sistemātiskāku sadarbību ar citiem dalībniekiem – gan uzņēmējiem, gan arī starptautiskajiem tirdzniecības partneriem.

4.2.1. Būtu skaidri jāuzsver stratēģijas pieejas papildināmība ar citām kompetentajām iestādēm, kuras saistītas ar piegādes ķēdē notiekošo preču pārvietošanu. Stratēģijas pienācīgai īstenošanai ir vajadzīga ciešāka un efektīvāka muitas iestāžu sadarbība starptautiskā līmenī, kā arī sadarbība starp muitas un citām publiskajām iestādēm, piemēram, veselības aprūpes un patērētāju tiesību aizsardzības iestādēm.

4.2.2. Lai arī attiecībā uz dažādiem robežkontroles pasākumiem valstu līmenī jau pastāv tā sauktie “oficiālie dati” un tos pārvalda, izmantojot informācijas sistēmas (ārējā cilvēku, dzīvnieku un augu veselības, kā arī zāļu un kosmētikas līdzekļu u. c. kontrole), tomēr tie nav ne centralizēti, ne arī koplietojami. Tāpēc sistēmas darbība jāuzlabo un muitas darbs jāatvieglo, jo šāds instruments ļauj atspoguļot ar precīzi saistītos riska datus visā piegādes ķēdē.

4.2.3. Ņemot vērā apdraudējumu un attiecīgi to risinājumu starptautisko dimensiju, ir vēl jo steidzamāk jānodod koplietošanā “oficiālie dati”, kas jau tiek iegūti valstu līmenī. Tādēļ tiek ierosināts Eiropas Savienības līmenī noteiktos kritērijus balstīt uz kopējiem starptautiskajiem standartiem, kas ar minētajiem kritērijiem tiek papildināti atbilstoši Savienības vajadzībām. Tāpēc EESK uzsver, ka ir jānodrošina datu savietojamība, lai būtu iespējams efektīvi izpildīt un īstenot stratēģijā paredzētos pasākumus, jo starptautiskās dimensijas dēļ vēl vairāk saasinās nepieciešamība nodot koplietošanā valstu līmenī iegūtos “oficiālos datus”.

4.2.4. Kopumā, lai risku atklāšanas sistēmas lietošanā stiprinātu administratīvo sadarbību, EESK uzskata, ka izmantotās sistēmas pamatā cita starpā jābūt šādiem principiem:

- lai precīzi noteiktu produktus, kuri ietver saistītus riskus, uz riska pasākumiem, kritērijiem un standartiem un to grozījumiem būtu jāattiecinā muitas risku pārvaldības sistēma (CRMS), kas izveidota ar Regulu (ES) Nr. 952/2013, ņemot vērā agrās brīdināšanas sistēmu un datu aizsardzības tiesību aktus,

- ir vēlamas saiknes ar visām pārējām attiecīgajām sistēmām, piemēram, sistēmām, kas izstrādātas saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 515/97⁽⁵⁾,
- izmantot iekšējā tirgus informācijas sistēmas (IMI) pamatprincipus, apzinoties, ka sistēmā ietverti jau izvērtēti instrumenti, un pielāgot tos muitai,
- pasākumi, kritēriji un standarti, ar ko nosaka riska līmeni attiecībā uz produktiem, materiāliem, maršrutiem, izcelsmi un citiem riska identifikācijas faktoriem, izmantojot *Taric* sistēmu, lai izceltu lielākos riskus, ciktāl tas iespējams un tehniski izdarāms;

EESK atkārtoti uzsver, ka pārvaldes iestādēm ir jāapmainās ar informāciju.

4.2.5. Attiecībā uz stratēģijā paredzētās sadarbības papildināmību jāņem vērā arī attiecīgie politikas pasākumi produktu drošuma, dzīvnieku drošības, pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīguma un vides aizsardzības jomās, kā arī iniciatīvas, kas saistītas ar intelektuālā īpašuma tiesībām (IĪT). EESK uzskata, ka ir ļoti svarīgi apmainīties ar informāciju par problēmām, kas nopietni apdraud sabiedrības veselību un apkārtējo vidi, kā arī pilsoņu drošību un aizsardzību.

4.3. Attiecībā uz Riska pārvaldības noteikumu krājumu un citiem Pasaules Muitas organizācijas (PMO) noteikumiem uzskatām, ka šiem kopīgajiem standartiem jābūt par pamatu Eiropas Savienības līmenī noteiktajiem kritērijiem, kuri tos papildinātu atbilstoši ES vajadzībām.

4.4. Pozitīvi vērtējams fakts, ka atzītā uzņēmēja (AEO) programmās atzītais uzņēmējs tiek saistīts ar riska pārvaldību, ņemot vērā uzņēmēja un tā vides plašo izvērtēšanas procesu sertifikāta piešķiršanai, jo tas atbilst muitas procedūru vienkāršošanai šāda sertifikāta ieguvējam.

4.5. Veicot risku kontroles un mazināšanas pasākumus, kad tie nepieciešami, būtu jāņem vērā Pasaules Muitas organizācijas izstrādātajā krājumā ieteiktā metodoloģija.

4.6. Veidojot risku gradācijas karti, kas pēc pienācīgas un pārredzamas konsultēšanās ar dalībvalstu ekspertiem un pēc ekonomikas dalībnieku uzklaušanās Komisijai jāizstrādā, pamatojoties uz Kodeksa 50. panta 1. punktu un 284. pantu, būtu jākonkrēzē rīcības plāna 3. mērķis, lai precizētu, kam, kad, kurā brīdī jāveic savlaicīga izvērtēšana vajadzības gadījumā un kas ir tās priekšmets. Patiesībā tā ir pirmā darbība, kas būtu jāveic, lai nodrošinātu lielāku skaidrību par citu rīcības plānu izpildi un risku novērtēšanu, kā arī lielāku juridisko noteiktību.

4.7. Ārkārtīgi nozīmīgs ir arī rīcības plāna 5. mērķis, jo stratēģijas pamatvirziens ir sadarbības veicināšana un valstu un ES iestādēm pieejamās informācijas apmaiņa, ko EESK vienmēr ir uzskatījis par ļoti svarīgu. Īsuma labad EESK norāda uz šajā jautājumā jau sniegtajiem ieteikumiem sava 2013. gada atzinuma 1.9. un 1.10. punktā un 4. punktā "Piegādes ķēdes riska pārvaldība" par strukturētāku un sistemātiskāku sadarbību starp muitas un citām iestādēm, kas darbojas iekšējā tirgū, kā arī uz saskaņotu un koordinētu rīcības plāna pasākumu īstenošanu.

4.8. EESK atkārtoti uzsver, ka riska pārvaldības stratēģija nedrīkst traucēt dalībvalstīm piemērot muitas tiesību aktus, lai tās arī turpmāk būtu informētas par attiecīgo tirdzniecības plūsmu apjomu, taču ievērojot atbilstību Savienības tiesību aktiem.

4.9. Šajā saistībā EESK uzskata, ka dalībvalstīm ir iespējams saglabāt augstu aizsardzības līmeni un vienlaikus pastiprināt tirdzniecības atvieglošanas pasākumus, proti, samazināt administratīvo slogu, sekmējot formalitātes bez dokumentu aizpildīšanas uz papīra, vienkāršojot procedūras un piemērojot atzīta uzņēmēja statusu.

4.10. Cita starpā jāveicina cieša sadarbība ar citām ministrijām un šajā jomā kompetentajām valstu īstenošanas iestādēm, lai, cita starpā, līdz minimumam samazinātu tirgotāju izmaksas, ieskaitot administratīvās. Šajā nolūkā komiteja iesaka apsvērt IMI pamatprincipus. Ja beigās tiks lemts par labu saskaņošanai, muitas sadarbībai vai abu pieeju apvienojumam, priekšlikumu pamatā jābūt paraugpraksi, nevis Eiropas vidējam līmenim.

⁽⁵⁾ OV L 82, 22.3.1997., 1. lpp.

4.11. Komiteja aicina stratēģijas formulēšanā un izstrādē ņemt vērā gaidāmos grozījumus Regulā (EK) Nr. 515/97 par savstarpēju palīdzību muitas lietās (priekšlikums COM(2013) 796), jo risināmie jautājumi ir cieši saistīti.

4.12. EESK uzsver, ka jānodrošina lielāka informētība par pilotprojektiem, veicinot to īstenošanu, lai rosinātu ieinteresētās personas uzņemties nozīmīgāku lomu. Tas varētu veicināt privātus ieguldījumus, kas tādējādi turpinātu virzīt paziņojumā izklāstīto stratēģiju, un stimulēt inovāciju.

5. Īpašas piezīmes

5.1. Pasākumos, ko Komisija paredzējusi starptautisko noteikumu un standartu atbalstīšanai un izstrādei un kas minēti 3.1.1. punktā, būtu jāietver iespēja veicināt normatīvus aktus ar mērķi ieviest muitas zīmogu, kurš ļautu veikt kontroli ar automatisku sistēmu palīdzību, lai minētos normatīvos aktus iekļautu Pasaules Muitas organizācijas normatīvu sistēmā starptautiskās tirdzniecības drošībai un atvieglošanai (SAFE).

5.2. Stratēģijā nav minēts ne krāpšanas risks attiecībā uz informāciju, ne iespēja ļaunprātīgi izmantot labu reputāciju (t. s. *identity tag*). Ar riska pārvaldības palīdzību muitas iestādēm jābūt spējīgām atklāt krāpšanu attiecībā uz informāciju un labas reputācijas ļaunprātīgu izmantošanu, lai nepieļautu viltotu un bīstamu produktu importu.

5.2.1. Lai gan Komisija jau to ir minējusi 6. mērķī, komiteja rosina nepārprotamākā veidā atļaut tādus pilotprojektus, kuru mērķis ir ieviest jauninājumus kontroles sistēmās (protams, ievērojot virkni nosacījumu), un, ja gūtie rezultāti ir pozitīvi, atļaut to turpmāku pielietošanu.

5.3. Kā norāda Eiropas Komisija, jaunā stratēģija pieaugošo tirdzniecības apjomu ar aizvien sarežģītāko starptautisko piegādes ķēdi (3.1. punkts) palīdzēs pārvaldīt efektīvāk, tāpēc ar to būtu jānodrošina efektīvāka pārvaldība, kas savukārt ļaus pilnveidot piegādes ķēdi.

5.4. EESK izsaka nožēlu, ka ierosinātajā stratēģijā Komisija ir paredzējusi tikai sadarbību starp dalībvalstīm un Komisiju, neņemot vērā iepriekšējos atzinumos paustos ieteikumus apsvērt sadarbību ar uzņēmējiem.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par prasībām attiecībā uz autoceļiem neparedzētas mobilās tehnikas iekšdedzes motoru emisiju robežvērtībām un tipa apstiprināšanu”

(COM(2014) 581 final — 2014/0268 (COD))

(2015/C 251/06)

Vienīgais ziņotājs: Brendan BURNS kgs

Eiropas Parlaments 2014. gada 12. novembrī un Padome 2015. gada 19. februārī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par prasībām attiecībā uz autoceļiem neparedzētas mobilās tehnikas iekšdedzes motoru emisiju robežvērtībām un tipa apstiprināšanu”

COM(2014) 581 final – 2014/0268 (COD).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2015. gada 2. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (2015. gada 18. februāra sēdē), ar 164 balsīm par, 1 balsi pret un 3 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Ieteikumi

1.1. Tā kā testēšanas iekārtas un testēšanas procedūru ieviešana attiecībā uz “motoru ekspluatācijas emisiju raksturlielumu kontroli” ir jauna koncepcija autoceļiem neparedzētai mobilajai teknikai (ANMT), EESK iesaka attiecībā uz visiem motoru un mobilās tehnikas tipiem īstenot visaptverošas izmēģinājuma programmas, lai noteiktu, vai ir iespējams uzstādīt nepieciešamos instrumentus. Šajos pētījumos būtu arī jānoskaidro, vai mobilās tehnikas vienībā izmantotais motors būtu jāpārbauda uz izmēģināšanas stenda, ja mērīšana tieši tehnikas vienībā izrādās pārlietu sarežģīta.

1.2. Ņemot vērā lielās bažas par sabiedrības veselību, kas saistītas ar degšanas procesā izdalītajām nanodaļiņām, un augsto aizsardzības līmeni, ko iespējams panākt, attiecībā uz ANMT motoriem īstenojot V posmu, kā arī ņemot vērā konsensu, ko par Komisijas priekšlikumu paiduši daudzi iesaistītie dalībnieki, tajā skaitā motoru un tehnikas ražotāju nozare, EESK iesaka nekavējoties apstiprināt jauno regulu. Pateicoties priekšlikuma izstrādes gaitā veiktajai intensīvajai sadarbībai ar visām iesaistītajām pusēm (tostarp nozari un NVO), Komisijas priekšlikumā ir atzītas dažādās tehnoloģijas, kas emisiju kontrolei pieejamas atkarībā no motora lieluma un sadedzes cikla.

2. Koncepcijas pamatprincips

2.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir pārliecināta, ka oglekļa monoksīda, slāpekļa oksīdu, ogļūdeņražu un cieto daļiņu kaitīgo emisiju samazināšana no dzinējiem, kas paredzēti lauksaimniecības vai mežsaimniecības traktoriem, ir nepieciešama, lai sekmētu ES paredzēto gaisa kvalitātes rādītāju sasniegšanu.

2.2. EESK arī uzskata, ka jebkuriem ierosinātajiem tiesību aktiem ar mērķi palīdzēt aizsargāt cilvēku veselību un vidi jābūt balstītiem uz pamatotiem tehniskiem, ekonomiskiem un praktiskiem priekšlikumiem.

3. Vispārīga informācija

3.1. ANMT definīcijā ir ietverts liels skaits dažādu mašīnu un iekšdedzes dzinēju veidu. Ar šiem dzinējiem ir aprīkotas gan pārnēsājamas ierīces, gan riteņu transportlīdzekļi un sliežu transportlīdzekļi. Tos ekspluatē būvniecības, lauksaimniecības, kalnrūpniecības, dzelzceļa, iekšējo ūdensceļu un daudzās citās nozarēs. Šo dzinēju emisiju robežvērtības pašlaik ir noteiktas Direktīvā 97/68/EK. Jauni emisiju posmi pēdējoreiz tika ieviesti, direktīvu grozot 2004. gadā. Eiropas Komisijas secinājums ir tāds, ka tie vairs neatbilst pašreizējai tehnoloģiju attīstībai un ka tāpēc uz ANMT var attiecināt emisiju ierobežojumus, ko piemēro autotransporta līdzekļiem (piemēram, autobusiem un smagajām/kravas automašīnām).

3.2. Tomēr, lai ceļu tehnoloģiju pielāgotu ANMT dzinējiem un mobilajai tehnikai, būs vajadzīgs būtisks izstrādes darbs un resursi. Šā iemesla dēļ Eiropas Komisijas priekšlikumā noteiktas *Euro VI* robežvērtības gadījumiem, kuros tehnoloģija jau ir labi izstrādāta, un citos gadījumos ieteikts piemērot *EPA* robežvērtības, kas jau tiek izmantotas ASV tiesību aktos, kuri šajā nozarē ir ievērojami progresējuši.

3.3. Atšķirībā no autotransporta emisiju noteikumiem, kuros pastāv diferencēts regulējums attiecībā uz mazākajiem un lielākajiem transportlīdzekļiem, ar atsevišķu regulējumu attiecībā uz motocikliem, vieglajiem kravas un smagdarba transportlīdzekļiem, ierosinātie noteikumi ir vispārēji un ietvers ārkārtīgi plašu mobilās tehnikas un iekārtu spektru, kuru dzinēja jauda var būt no mazāk par 8 kW līdz aptuveni 3 500 kW. Tie ietvers visus dzinēju cilindru tilpumus, sākot no litra decimāldaļām līdz vairāk nekā 100 litriem uz cilindru.

3.4. ANMT dzinēji darbojas citādos apstākļos nekā autoceļu transportlīdzekļu dzinēji. Lielākā daļa ANMT nedarbojas kā kravas automobiļi, kuriem ir aiztures periods no tukšgaitas līdz maksimālās jaudas sasniegšanai. ANMT lielākoties uzreiz sāk darboties ar maksimālo jaudu, pēc kā seko īss tukšgaitas periods, pēc tam maksimālā jauda un visbeidzot apstāšanās. Pēc tam šis cikls atkārtojas. Šādi ir parastie darba apstākļi lielākajai daļai ANMT. Tie atšķiras no gandrīz nemainīgajiem dzinēja apgrīzieniem un jaudas līmeņiem, kādi ir raksturīgi autoceļu transportlīdzekļiem.

3.5. Jebkurā pielāgošanas procesā attiecībā uz ANMT dzinējiem būtu jāņem vērā šādi faktori:

- konstrukcijas izmaiņas, kas vajadzīgas, lai izturētu attiecīgos bezceļa apstākļus, tostarp agresīvākas vides ietekmi, intensīvus triecienus un vibrācijas salīdzinājumā ar autoceļu transportlīdzekļiem, kas tiek ekspluatēti uz taisniem un līdzeniem autoceļiem,
- fiziskās formas un lieluma konfigurācijas izmaiņa, kas būtu vajadzīga, lai iekļautos ANMT dimensiju daudzveidībā un lai izpildītu prasību samazināt pēcapstrādes sistēmu kopējo apjomu,
- plašs dažādu darba/slodzes ciklu spektrs, kuros pēcapstrādes sistēmām jādarbojas efektīvi, tostarp strauja pārejas ielāde,
- atbilstoša termiska un ķīmiska līdzsvara nodrošināšana izplūdes sistēmā efektīvai pēcapstrādes sistēmas darbībai, iekļaujot daļiņu filtru reģenerāciju visdažādākajos apstākļos,
- dzinēja un pēcapstrādes sistēmas reoptimizācija ar mērķi nodrošināt pieņemamu pārejas reakciju un samazināt degvielas un reaģentu patēriņu.

4. Problēmas

4.1. Komisijas ieteikumos minēts, ka ir paredzēts veikt “motoru ekspluatācijas emisiju raksturlielumu kontroli” un ka “ir ierosinātas izmēģinājuma programmas nolūkā izstrādāt atbilstošas testēšanas procedūras”. Ir svarīgi pārbaudīt iespējas uzstādīt pārnēsājamas emisijas mērīšanas sistēmas (PEMS) noteiktam skaitam agregātu, ko motoru ražotāji izraudzīsies savu ražoto produktu izmantojuma reprezentācijai. Šajā tiesību aktā nav paredzēta pastāvīga uzstādīšana visiem agregātiem.

4.2. Eiropas Komisijas dokumentā noteiktais V posma ieviešanas grafiks būs iespējams tikai tad, ja tiesību aktu pieņems savlaicīgi. Ja lēmuma pieņemšanas process būtiski aizkavēsies, vairs nebūs laika pabeigt produkta izstrādi un veikt visu tipu apstiprināšanu.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Uzraudzības iestāžu (EUI) un Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS) darbību”

(COM(2014) 509 final) un par tematu

“Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) uzdevumu un organizāciju”

(COM(2014) 508 final)

(2015/C 251/07)

Ziņotājs: Carmelo CEDRONE

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2014. gada 8. augustā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Uzraudzības iestāžu (EUI) un Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS) darbību”

COM(2014) 509 final

un par tematu

“Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) uzdevumu un organizāciju”

COM(2014) 508 final.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2015. gada 3. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (18. februāra sēdē), ar 166 balsīm par, 5 balsīm pret un 11 atturoties pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas norādījumus⁽¹⁾ un piekrīt, ka jāveic koriģējoši pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS) darbību. Komiteja arī uzskata, ka ir jāveicina vidēja un ilgtermiņa perioda sistēmiskās pieejas izmantošana, paātrinot tādu strukturālo risinājumu izstrādāšanu, kas vislabāk racionalizētu Eiropas Uzraudzības iestāžu (EUI) darbu. Komiteja uzskata, ka vissvarīgāk ir, lai jaunā uzraudzības un reglamentēšanas kārtība varētu nodrošināt finanšu sistēmas stabilitāti un izaugsmi, balstoties uz anticikliskiem standartiem, un ierobežot ēnu banku sistēmas asimetrisko attīstību.

1.2. Komiteja uzskata, ka Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) un EUI darbībai jāklūst efektīvākai; uzskata, ka tāpēc ir jāpārskata EUI reglamentējošās funkcijas un praksē jāpiemēro **struktūru izmaksu un ieguvumu, pārvaldības, kā arī** ESRK un EUI lēmumu pieņemšanas **procesu** analīze, jāpilnveido to rīcībā esošie operatīvie instrumenti un jāracionalizē EFUS kopējā uzbūve.

1.3. Komiteja uzskata, ka šo koriģējošo pasākumu galvenajam mērķim jābūt līdz **minimumam samazināt** uzraudzības tiesību aktu **prociklisko ietekmi** un **interesu konfliktus** starp ES un valstu interesēm, **optimizēt** uzraudzības struktūras **izmaksu un ieguvumu attiecību** un **aizsargāt patērētājus** no iespējamās negodīgas starpnieku prakses. Komiteja uzskata, ka šobrīd joprojām nav atrisināti divi jautājumi:

- a) cik lielā mērā jaunais uzraudzības mehānisms varētu radīt pārmērīgu reglamentāciju, kas negatīvi ietekmētu darbības elastību un banku pārvaldības izmaksas;

⁽¹⁾ COM(2014) 508 final un COM(2014) 509 final, 2014. gada 8. septembris.

b) vai turklāt tas spēs novērst jaunas krīzes risku (vai vismaz to samazināt) un padarīt finanšu sistēmu efektīvāku, drošāku un pārredzamāku, vienlaikus aizsargājot klientus/patērētājus.

1.4. **Attiecībā uz ESRK** un tās pārvaldību Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par priekšsēdētāju **apstiprināt ECB priekšsēdētāju**, izveidojot **jaunu amatu rīkotājdirektoram**, kuram ir operatīvi uzdevumi un kurš veido saikni starp priekšsēdētāju un galveno padomi, ņemot vērā arī iespējamus interešu konfliktus. Attiecībā uz nepieciešamību kvantitatīvi un kvalitatīvi reorganizēt ESRK struktūras Komiteja, vērtējot to kā piemērotu rīcību, tomēr uzskata, ka ir jāapsver dalībvalstu pārstāvniecības nodrošināšana valdē un jāstiprina Konsultatīvās zinātniskās komitejas locekļu neatkarība.

1.5. Attiecībā uz ESRK pieņemtajām funkcijām un procesiem Komiteja uzskata, ka noteikti jāievieš **koordinācijas veidi starp ESRK, ECB un VUM** (vienoto uzraudzības mehānismu), vislabāk izmantojot Sistēmisko risku kolēģijas specifiku gan saistībā ar tās spēju pārstāvēt arī tās valstis, kuras nav pārgājušas uz *euro*, gan arī saistībā ar tās plašo kompetenci finanšu sistēmā kopumā. Komiteja atbalsta domu vairāk **iesaistīt ESRK likumdošanā** attiecīgajās jomās un veidot ciešāku koordināciju ar EUI.

1.6. Attiecībā uz EUI Komiteja uzskata, ka ir noderīgi ieviest korekcijas, lai nodrošinātu noteikumu pieņemšanu ES interesēs; šajā saistībā Komiteja uzskata, ka ir **jānodrošina tāda EUI pārvaldība, kas ļauj efektīvi izmantot salīdzinošās izvērtēšanas konsultācijas un juridiski saistošu starpniecību (binding mediation)**, lai nodrošinātu sistēmu saskaņotību un īstenotu vienotās uzraudzības pieeju.

1.7. Attiecībā uz EUI reglamentējošo funkciju Komiteja uzskata, ka tā jāīsteno vienlaikus ar pārredzamākiem procesiem, arī attiecībā uz iestāžu veicinātajām sabiedriskajām apspriešanām, kuru mērķis ir **vairāk iesaistīt patērētāju un nozares darbinieku pārstāvjus**; tāpat Komiteja uzskata, ka **primāro tiesību aktu izstrādes procesā vairāk jāiesaista EUI**. Labāka koordinācija EUI starpā, kā arī starp tām un ESRK ir jāveic, labāk izmantojot **apvienoto komiteju**.

1.8. EESK uzskata, ka jāracionalizē **EUI strukturālās un organizatoriskās izmaksas**; šādai racionalizācijai jānotiek vienlaikus ar pārredzamu pārskatatbildības (*accountability*) procesu un jābūt loģistiskai un funkcionālai.

1.9. Komiteja uzskata: lai uzlabotu ekonomisko un finanšu risku prognozēšanas kapacitāti, EFUS būtu lietderīgi izvērst efektīvu sadarbību ar citām valsts un starptautiskajām iestādēm, lai kopīgi pārvaldītu sistēmiskos riskus.

1.10. *EESK priekšlikumu kopsavilkums*

1.10.1. *vienotais tirgus*: tādu pasākumu veicināšana, kuri atvieglo EFUS koordināciju ar VUM jauno aspektu un vienotu noregulējuma mehānismu, lai veicinātu efektīvas un lietderīgas Eiropas uzraudzības sistēmas attīstību.

1.10.2. *Vienkāršošana, pārredzamība un efektivitāte*: EFUS iestāžu reglamentējošo funkciju racionalizācija ar mērķi veicināt regulējuma struktūras vienkāršošanu un procesu labāku pārredzamību un efektivitāti.

1.10.3. *Pārvaldība*: veicināt vidēja termiņa stratēģiju ar mērķi izveidot uzraudzības iestāžu organizatorisku un funkcionālu konsolidācijas procesu, kas varētu dot apjomrādītus un diversifikācijas rādītus ietaupījumus, apsverot vienotas mītnes vietas un divu virsotņu (*twin peaks*) modeļa iespējamību.

1.10.4. *EMS*: tādu mehānismu veicināšana, kuru mērķis ir atbalstīt eurozonas valstu prioritātes, īpaši attiecībā uz banku tirgu un vienotās uzraudzības mehānismu, kas nosaka īpašu pievienošanās kārtību valstīm, kuras nav pārgājušas uz *euro*.

1.10.5. EESK uzskata, ka, balstoties uz šajā atzinumā ietvertajiem norādījumiem:

- a) ESRK Konsultatīvajai zinātniskajai komitejai un EUI attiecīgajām komitejām vai ekspertu grupām pēc ieinteresēto personu grupu atzinuma saņemšanas nekavējoties jāiesniedz konkrēti ieteikumi situācijas uzlabošanai;
- b) paralēli Eiropas Komisijai jānovērtē strukturētāku risinājumu iespējamība attiecībā uz EFUS organizāciju un iestāžu finansēšanas kārtību.

2. Vispārīga informācija

2.1. Ekonomikas un finanšu krīze Eiropā ir uzskatāmi parādījusi nepieciešamību pārskatīt banku un finanšu starpnieku uzraudzības un reglamentēšanas sistēmu; īpašs uzsvars ir likts uz EFUS funkcionalitāti un tās sastāvā esošo iestāžu darbības efektivitāti.

2.2. Balstoties uz *De Larosière* 2009. gada ziņojumā⁽²⁾ ietvertajiem ieteikumiem, Komisija ir sagatavojusi visaptverošu pasākumu kopumu ar mērķi stiprināt valstu uzraudzības iestāžu savstarpējo atkarību un koordināciju un novērtēt makroprudenciālās uzraudzības nozīmi.

2.3. EESK 2010. gada janvārī sniedza atzinumu par regulām, ar ko izveido ESRK un EUI⁽³⁾. Minētajā atzinumā EESK, uzsverot Eiropas Savienības finanšu sistēmas vienota uzraudzības mehānisma nozīmi, sniedza konkrētus ierosinājumus grozījumiem regulās, ar ko izveido ESRK un EUI.

2.4. Eiropas Parlaments un Padome 2010. gadā ar attiecīgiem tiesību aktiem izveidoja Ekonomikas Sistēmisko risku kolēģiju (ESRK) un trīs Eiropas uzraudzības iestādes (EUI) – Eiropas Banku iestādi (EBI), Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi (EAAPI) un Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi (EVTI), kas kopā ar EUI Apvienoto komiteju un ESRK veido Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmu (EFUS).

2.5. EFUS uzsāka savu darbību 2011. gada janvārī; EFUS izveidošanas regulās⁽⁴⁾ Komisijai ir noteikts uzdevums publicēt ziņojumu par ESRK un EUI darbību pēc pirmajiem trim to darbības gadiem kopš 2011. gada janvāra.

2.6. Lai veiktu tai uzticēto uzdevumu, Komisija organizēja atklātu izskatīšanu (2013. gada maijā) un sabiedrisko apspriešanu (2013. gada aprīlī–jūlijā), kuru mērķis bija EFUS pārskatīšana.

2.7. Balstoties uz rezultātiem, kas gūti, pateicoties ieinteresēto personu iesaistīšanai, EUI iesniegtajiem pašnovērtējumiem⁽⁵⁾, Eiropas Parlamenta 2014. gada marta rezolūciju par EFUS pārskatīšanu⁽⁶⁾ un SVF⁽⁷⁾ un Eiropas Parlamenta⁽⁸⁾ pētījumiem, Komisija izstrādāja divus atsevišķus ziņojumus attiecīgi par ESRK un EUI, un par EFUS.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Šis atzinums par Komisijas ziņojumiem par ESRK un EUI darbību ir izstrādāts, pamatojoties uz ESRK un EUI darbības novērtējumu, kā arī uz iepriekšējā gadā vienotajā uzraudzības procesā panāktā paātrinājuma novērtējumu.

3.2. Komiteja vairākas reizes ir izteikusi savu atbalstu EFUS un vēlreiz izsaka atziniību par ESRK un EUI darbību pirmajos trīs gados.

3.3. Jomas, kas Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas darbībā jāuzlabo, ir konstatētas gan organizācijas un pārvaldības līmenī, gan procesu un operatīvo instrumentu līmenī; EESK piekrīt attiecībā uz Komisijas ziņojumos norādītajām iespējamās rīcības jomām. Komiteja arī norāda uz nepieciešamību pieņemt vidēja termiņa vai ilgtermiņa sistēmisku plānu un uzsver nepieciešamību stiprināt priekšlikumus attiecībā uz patērētāju un darbinieku aizsardzību.

⁽²⁾ Augsta līmeņa finanšu uzraudzības grupas 2009. gada 25. februāra ziņojums: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf

⁽³⁾ OV C 339, 14.12.2010., 34.–40. lpp.

⁽⁴⁾ 2010. gada 24. novembra Regula (ES) Nr. 1092/2010, (ES) Nr. 1093/2010, (ES) Nr. 1094/2010, (ES) Nr. 1095/2010, OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.

⁽⁵⁾ Vienotā komiteja (JC 2012 100), *Self Assessment Report of the European Supervisory Authorities*, 2012. gada 21. decembris (iekšējais dokuments).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta 2014. gada 11. marta Rezolūcija par Komisijas ieteikumiem attiecībā uz EFUS pārskatīšanu.

⁽⁷⁾ SVF, *Financial Sector Assessment Program at EU Level*, 2013. gada marts.

⁽⁸⁾ PE 507.490 (par ESRK) un PE 507.446 (par EUI), 2013. gada oktobris.

3.4. EESK uzskata, ka ESRK darbība ir parādījusi, ka ir jāizvērtē iespēja veidot atšķirīgu kvantitatīvo un kvalitatīvo sastāvu tās struktūrās – Valdē, Koordinācijas komitejā, Konsultatīvajā speciālistu komitejā un Konsultatīvajā zinātniskajā komitejā – un rast risinājumu otrā kolēģijas priekšsēdētāja iecelšanai, ņemot vērā pirmā priekšsēdētāja pilnvaru beigu termiņu 2015. gada decembrī. Attiecībā uz procesu ir konstatētas uzlabojuma iespējas gan saistībā ar kolēģijas iesaistīšanos likumdošanā, gan iekšējās lēmumu pieņemšanas procedūru termiņiem.

3.5. EESK uzskata, ka EUI darbība ir uzskatāmi parādījusi nepieciešamību pārskatīt reglamentējošo un uzraudzības funkciju, stiprināt patērētāju aizsardzību un pārskatīt iestāžu sastāvu, lai labāk līdzsvarotu Savienības un atsevišķu valstu intereses. Kopējā uzraudzības struktūra var būt jāpārskata gan attiecībā uz dažādu iestāžu finansēšanas mehānismiem, gan loģistisko struktūru un pašu uzraudzības modeli. Šajā saistībā rodas jautājums par mītnes vietu racionalizāciju un organizatorisko racionalizāciju attiecībā uz funkcijām un kompetences jomām.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK)

4.1.1. Komiteja uzskata, ka arī pēc vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) ieviešanas ESRK nozīme sistēmiskā riska novēršanā var būt būtiska vismaz trīs iemeslu dēļ: a) vienotas uzraudzības ieviešanai nepieciešama ciešāka koordinācija arī starp tiem finanšu tirgiem, kas nav banku tirgus; b) sistēmiski nozīmīgu lielo banku grupu uzraudzība stiprina ESRK lomu arī saistībā ar sadarbību ar ECB; c) eurozonas un ārpus eurozonas esošu valstu pārstāvju dalība ESRK ļauj kolēģijai veikt stabilizējošu funkciju arī attiecībā uz mainīgajiem lielumiem, kas atrodas ārpus monetārās savienības. Šajā saistībā Komiteja uzskata, ka izmaiņas pārvaldībā un iekšējos procesos var uzlabot ESRK darbību un tās sadarbību ar EUI un ECB.

4.1.2. Komiteja atbalsta kvantitatīvā un kvalitatīvā sastāva maiņu ESRK struktūrās, tomēr uzskata, ka jānovērtē, kā valdes locekļu skaita samazināšana varētu ietekmēt atsevišķu dalībvalstu pārstāvību. Vienlaikus ar valdes locekļu skaita iespējamo samazināšanu būtu jāveido tematiskas komitejas un darba grupas. Komiteja arī uzskata, ka jānodrošina dažādu ieinteresēto personu līdzsvarota pārstāvība, veicinot arī Konsultatīvās zinātniskās komitejas lomu; šajā saistībā pieņemums apvienot šo komiteju ar konsultatīvo speciālistu komiteju nešķiet lietderīgs.

4.1.3. Komiteja uzskata, ka ESRK darbības lielāku ietekmi var panākt ar Komisijas ieteikumu par ESRK priekšsēdētāju apstiprināt ECB priekšsēdētāju, izveidojot jaunu amatu rīkotājdirektoram ar operatīviem uzdevumiem, lai nodrošinātu saikni starp priekšsēdētāju un valdi.

4.1.4. Komiteja uzskata, ka jāstiprina ESRK iesaistīšana likumdošanā, izveidojot skaidrus mehānismus konsultācijām ar ESRK pirms ierosināto tiesību aktu pieņemšanas attiecīgajos jautājumos. Šajā saistībā Komiteja atbalsta domu par ESRK pārstāvja oficiālo dalību *Ecofin* padomē un Ekonomikas un finanšu komitejā (EFK) saskaņā ar kārtību un termiņiem, kas jānosaka.

4.1.5. ESRK darbība jāpadara efektīvāka ar netraucētu un ātrāku lēmumu pieņemšanas procesu; Komiteja uzskata, ka būtu lietderīgi mudināt ESRK uzticēt zinātniskajai komitejai veikt savu iekšējo procedūru pašnovērtējumu nolūkā ierosināt alternatīvu modeli, kas labāk atbilst finanšu sistēmas dinamikai. Komiteja arī uzskata, ka ESRK jāizstrādā procedūras, ar ko stiprina turpmāko darbu saistībā ar norādījumu un ieteikumu ievērošanu.

4.1.6. ESRK darbība jābalsta uz ciešāku sadarbību ar citām Eiropas iestādēm, jo īpaši ar dažādajām EUI; Komiteja uzskata, ka jāaicina ESRK nekavējoties nākt klajā ar priekšlikumu par saziņas un datu apmaiņas kārtību starp dažādām EFUS iestādēm. Komiteja arī uzskata, ka jāievieš ESRK un attiecīgo valstu makroprudenciālās uzraudzības iestāžu koordinācijas mehānismi, lai citstarp novērstu pārstāvniecības dubultošanos ESRK. Komiteja uzskata, ka jāizveido pamats produktīvai sadarbībai starp ESRK un ECB, ņemot vērā Eiropas Centrālajai bankai piešķirtās jaunās pilnvaras makroprudenciālās uzraudzības jomā.

4.2. Eiropas uzraudzības iestādes (EUI) un Eiropas finanšu uzraudzības sistēma (EFUS)

4.2.1. Komiteja uzskata: lai uzlabotu EUI darbību, ir jāievieš izmaiņas pašreizējā institucionālajā un darbības struktūrā. Komiteja jo īpaši uzskata, ka nepieciešams veikt pasākumus, lai padarītu efektīvāku reglamentējošo funkciju, patērētāju aizsardzības funkciju, pārvaldību un procesus; korigējoši pasākumi nepieciešami arī attiecībā uz iestāžu finansēšanas mehānismiem un organizatorisko struktūru.

4.2.2. Reglamentējošā funkcija jāpapildina ar pārredzamākām procedūrām, nodrošinot atbilstošākus termiņus sabiedriskās apspriešanas un ietekmes novērtējuma posmiem, kuros apvienota statistiskā grāmatvedības pieeja ar kvalitatīvo pieeju. Šajā saistībā Komiteja uzskata, ka Eiropas uzraudzības iestādēm jāizveido efektīvi mehānismi sadarbībai ar patērētāju un nozares darbinieku pārstāvjiem. Komiteja uzskata, ka EUI vairāk jāiesaista pirmā līmeņa tiesību aktu izstrādes procesā. Komiteja arī uzskata, ka jāizveido pārredzams mehānisms konsultācijām ar EUI pirms tiesību aktu priekšlikumu pieņemšanas attiecīgajos jautājumos, jo tas var palīdzēt Parlamentam un Komisijai novērtēt pasākumu ietekmi un noteikt orientierus attiecībā uz termiņiem šo pasākumu precīzākai un efektīvākai īstenošanai. Komiteja kopumā atbalsta iespēju oficiāli iesaistīt EUI priekšsēdētājus *Ecofin* padomē.

4.2.3. Komiteja atbalsta Komisijas aicinājumu Eiropas uzraudzības iestādēm pašreizējās pārvaldības ietvaros stiprināt tās funkcijas un mehānismus, kas nodrošinātu savlaicīgu pasākumu īstenošanu visas ES interesēs. Pirmkārt, jāstiprina mehānisms strīdu risināšanai starp valstu iestādēm, skaidrāk nosakot pašreizējo kārtību un novērtējot iespējamās korigējošās darbības.

4.2.4. Komiteja uzskata, ka vidējā termiņā būtu lietderīgi izvērtēt korigējošas strukturālās izmaiņas pašreizējā EUI pārvaldībā, lai stiprinātu neatkarīgu pārstāvniecību dažādos lēmumu pieņemšanas līmeņos.

4.2.5. Katras atsevišķas iestādes darbību ir jāspēj efektīvāk saskaņot ar citu EUI darbību. Komiteja uzskata, ka Eiropas uzraudzības iestādēm jāizveido ekspertu komiteja vai grupa, kas nekavējoties veiktu pašnovērtējumu, lai veicinātu salīdzinošās izvērtēšanas mehānismu, stiprinātu apvienotās komitejas lomu un izstrādātu konkrētas procedūras koordinācijai un datu apmaiņai. Komiteja uzskata, ka EUI pienākums būtu nekavējoties racionalizēt savu darbību un formulēt ieteikumus iespējamai to kompetenču reorganizācijai, kas jāpiešķir katrai attiecīgajai iestādei un apvienotajai komitejai.

4.2.6. EUI koordinācijas pamatā jābūt līdzvērtīgai funkciju un pilnvaru sistēmai. Komiteja uzskata, ka būtu lietderīgi visām EUI dot iespēju veikt stresa testu, balstoties uz EBI modeli. EUI koordinācijā pienācīgi jāņem vērā dažādo uzraudzīto jomu atšķirīgais integrācijas un saskaņotības līmenis ES mērogā.

4.2.7. Komiteja atbalsta Komisijas likto uzsvāru uz EUI ciešāku sadarbību patērētāju aizsardzības jomā un īpašas uzmanības pievēršanu piedāvāto produktu īpašībām un to saderībai ar klientu profilu; vienlaikus būtu jāstiprina darbības, ar ko veicina finanšu izglītību. Turklāt Komiteja uzskata, ka konkrēti jāpaplašina EUI uzdevumi, ietverot arī nozares darbinieku aizsardzību, jo īpaši saistībā ar tirdzniecības modeļu un finanšu starpnieku izmantoto atalgojuma struktūru ietekmi. Šajā saistībā Komiteja iesaka iestādēm pieņemt savas darbības ētikas kodeksu un katru gadu publicēt kopēju EUI ziņojumu par patērētāju un darbinieku aizsardzību. Komiteja uzskata, ka šajās jomās apvienotajai komitejai ir jāuzņemas galvenā loma patērētāju un nozares darbinieku aizsardzības standartu saskaņošanā transversāli dažādu iestāžu daudzajām atbildības jomām.

4.2.8. EUI uzticētie uzdevumi un finanšu tirgu mūsdienīgie aspekti liek stiprināt

- a) EUI kompetences – un to koordināciju – iekļaujoša finansējuma nozarēs, jo īpaši mikrokreditu un uz ietekmi vērstu ieguldījumu (*impact investing*) jomā, tostarp vairāk iesaistot nozares ekspertus un pārstāvjus ESRK Konsultatīvajā zinātniskajā komitejā un EUI ieinteresēto personu grupās;

b) apvienotās komitejas lomu un procedūru ātru un efektīvu pieņemšanu šajā komitejā, kā arī EUI personāla lomu sagatavošanas struktūrās.

4.2.9. Attiecībā uz EUI finansēšanas kārtību Komiteja uzskata, ka pāreja uz finansēšanas modeli, kura pamatā ir privātie līdzekļi, būtu jāizvērtē, ņemot vērā rūpīgu analīzi par konkrētajām priekšrocībām un iespējamajām problēmām. Komiteja ierosina uzskatīt, ka risinājums palielināt to EUI budžeta daļu, ko sedz no nodokļiem un nodevām, ir pārejas pasākums, kurš būtu noteikts uz pieciem gadiem, un paaugstinātās izmaksas pilnībā segt no iespējamajiem EUI papildus piešķirtajiem līdzekļiem. Komiteja aicina Komisiju piecu gadu pārejas perioda laikā veikt ietekmes novērtējumu, lai tostarp arī izvērtētu alternatīvus finansēšanas mehānismus, kuru mērķis ir ierobežot uzraudzības izmaksu dubultošanās risku, racionalizēt publisko resursu izmantošanu un novērst sloga novirzīšanu uz galapatērētājiem.

4.2.10. EUI ilgtspēju var veicināt ar izmaksu racionalizāciju, pārorganizējot loģistiku. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu izveidot vienotu EUI mītnes vietu, lai veidotu arī efektīvāku dialogu un koordināciju starp iestādēm.

4.2.11. Komiteja uzskata, ka loģistiska un operatīva racionalizācija ir cieši saistīta ar attiecīgo uzraudzības modeli; šajā saistībā tā aicina Komisiju vidējā termiņā izvērtēt iespēju pārskatīt Eiropas uzraudzības sistēmas uzbūvi, uzlabojot to attiecībā uz trim mainīgajiem aspektiem – funkcijām, tirgiem un starpniekiem, vajadzības gadījumā apsverot divu virsotņu (*twin peaks*) pieejas ieviešanu.

4.2.12. Visbeidzot, EESK uzskata, ka jāstiprina demokrātiska ESRK un EUI darbību kontroles un pārraudzības sistēma.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Zaļā grāmata “Eiropas tradicionālās zinātnības optimāla izmantošana: Eiropas Savienības ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības iespējamā attiecināšana uz nelauksaimnieciskiem produktiem””

(COM(2014) 469 final)

(2015/C 251/08)

Ziņotāja: Kathleen WALKER SHAW

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2014. gada 1. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Zaļā grāmata “Eiropas tradicionālās zinātnības optimāla izmantošana: Eiropas Savienības ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības iespējamā attiecināšana uz nelauksaimnieciskiem produktiem””

COM(2014) 469 final.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2015. gada 2. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā, kas notika 2015. gada 18. un 19. februārī (18. februāra sēdē), ar 155 balsīm par, 3 balsīm pret un 1 atturoties pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atbalsta ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu (ĢIN) aizsardzības attiecināšanu arī uz nelauksaimnieciskiem produktiem ar vienota ES regulējuma starpniecību; šāds regulējums, pēc EESK domām, sniegs vērtīgu un vajadzīgu aizsardzību uzņēmumiem, kas ir pierādījuši, ka tie veicina ekonomikas izaugsmi un inovāciju un nodrošina augsti kvalificētas un labāk apmaksātas darbvietas.

1.2. EESK iesaka, ņemot vērā jau veikto ietekmes novērtējumu rezultātus, atbalstīt gan brīvprātīgu ĢIN sistēmu, gan obligātu prasību par patēriņa preču izcelsmes marķējumu, kas iekļauts produktu drošības pasākumu kopumā; šādi varētu nodrošināt labāku izsekojamību, pārredzamību un informāciju patērētājiem un visā ES ražotājiem nodrošināt, ka viņu produktu izcelsme tiek atzīta.

1.3. Lai nodrošinātu reģistrācijas, aizsardzības, uzraudzības un izpildes sistēmu vienādumu un novērstu pārpratumus iestādēs un patērētāju vidū, šādai sistēmai būtu pēc iespējas vairāk jāilīdzinās spēkā esošajam lauksaimniecības/pārtikas produktu regulējumam. Tai būtu arī jānodrošina tāds pats aizsardzības un garantiju līmenis, kāds ir Līgumā par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (TRIPS) aptvertajiem lauksaimniecības/pārtikas produktiem.

1.4. Uzņēmumi, kas plaši izmanto ĢIN un citas intelektuālā īpašuma tiesības, parasti daudz iegulda augsta līmeņa apmācībā, un tie ir jāatbalsta, aizsargājot to produktus un zinātnību, ļaujot tiem ieguldījumus novirzīt lietderīgai apmācībai un sociālā kapitāla pilnveidošanai, nevis savu tiesību aizsardzībai tiesas procesos.

1.5. EESK uzskata, ka ir vajadzīga oficiāla reģistrācijas procedūra. Lai novērstu administratīvo slogu un izmaksas, reģistrācijai jābūt spēkā neierobežotu laiku, tomēr tā būtu regulāri jāuzrauga un jākontrolē, lai nodrošinātu produktu atbilstību piešķirtā statusa kritērijiem. Ir vajadzīga arī procedūra, kas vajadzības gadījumā paredz izslēgšanu no reģistra.

1.6. Reģistrācijas procedūrai jābūt pārredzamai un neatkarīgai, un, vēlams, valsts finansētai un pārvaldītai, un tai jābūt bez maksas. Ja tiek nolemts ieviest maksu, tad tai jābūt ļoti zemei, lai neatbaidītu no reģistrēšanas vai neradītu risku, ka izmaksas tiek pārceltas uz patērētājiem. Reģistrācijai jābūt pabeigta noteiktā termiņā, lai novērstu administratīvo procedūru ieilgšanu, kā arī nenoteiktību un neskaidrību uzņēmumiem un patērētājiem; 18 mēneši būtu pieņemams laika periods. EESK iesaka sistēmas veidošanā ņemt vērā MVU ierosinājumus, kā izvairīties no papildu izmaksām.

1.7. Liela nozīme ir izcelsmes aizsardzībai un asociācijām, kas izcelsmi saista ar mantojumu, tradīcijām, kvalitāti, produkta īpatnībām, amatniekiem un zinātību. Starp produktu un tā izcelšanās vietu jābūt spēcīgai saiknei. EESK uzskata, ka attiecībā uz lauksaimniecības produktiem noteiktā kombinētā pieeja, proti, aizsargāto cilmes vietu nosaukumu (ACVN) sistēma un elastīgāka aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu (AĢIN) sistēma, ļautu aptvert visus produktus, kam vajadzīga aizsardzība.

1.8. EESK uzskata, ka saiknei starp nelauksaimniecisku produktu ĢIN sistēmu un preču zīmju regulējumu vajadzētu būt definētai līdzīgi tai saiknei, ko pašreiz izmanto attiecībā uz lauksaimniecības produktiem; šādi tiktu nodrošināta nepārtrauktība starp visiem produktiem un novērsti pārrautumi.

2. Vispārīga informācija un ievads

2.1. Zaļā grāmata "Eiropas tradicionālās zinātnes optimāla izmantošana: Eiropas Savienības ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības iespējamā attiecināšana uz nelauksaimnieciskiem produktiem" ir tapusi pēc pētījuma, ko Komisija publicējusi 2013. gada martā⁽¹⁾ un kurā pausts uzskats, ka pašreizējie juridiskie instrumenti, kas pieejami ražotājiem dalībvalstu un Eiropas līmenī, nav pietiekami. Komisija 2013. gada 22. aprīlī rīkoja atklātu jautājuma izskatīšanu, lai apspriestu pētījuma rezultātus un nodrošinātu platformu, kurā tiktu plaši apspriesta vajadzība pēc efektīvākas nelauksaimniecisko produktu ĢIN aizsardzības ES līmenī. Ņemot vērā pētījuma rezultātus un atklātās izskatīšanas iznākumu, Komisija izlēma turpināt analītisko darbu, ar zaļās grāmatas starpniecību rīkojot apspriešanu.

2.2. Eiropas Patentu iestāde un Iekšējā tirgus saskaņošanas birojs 2013. gada septembrī sadarbībā ar Komisiju sagatavoja kopīgu pētījumu "Intellectual property rights (IPR) intensive industries: contribution to economic performance and employment in the EU" ("Intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares: ieguldījums ekonomikas veiktspējā un nodarbinātībā Eiropas Savienībā")⁽²⁾.

Pētījumā uzsvērts, ka liela ekonomiskā vērtība ražošanas, nodarbinātības, atalgojuma un tirdzniecības ziņā ir intelektuālā īpašuma tiesību (tostarp ĢIN) ietilpīgām nozarēm un ka tās sniedz ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā nodarbinātības un izaugsmes jomā. Pētījumā konstatēts, ka intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares nodrošina vairāk nekā 26 % darbvieta un 39 % saimnieciskās darbības Eiropas Savienībā. Turklāt minētajās nozarēs atalgojums ir augstāks par vairāk nekā 40 %.

2.3. ES augsta līmeņa sanāsmē 2014. gada martā priekšsēdētājs Barroso iesniedza paziņojumu "Eiropas rūpniecības atdzimšana"⁽³⁾, kurā tika uzsvērtā gan intelektuālā īpašuma tiesību un ĢIN ietilpīgo nozaru nozīme ilgtspējīgas ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanā Eiropas Savienībā, gan arī tas, ka Eiropas Savienībai jāatbalsta šādas nozares. Paziņojumā norādīts, ka krīzes laikā daudzi no šiem uzņēmumiem ir spējuši labāk attīstīties un darboties nekā citas nozares.

2.4. Pašlaik vienīgi lauksaimniecības produktiem un pārtikas precēm (vīni, stiprie alkoholiskie dzērieni) ir vienota aizsardzība, kas tiek nodrošināta tikai ES līmenī. Nelauksaimniecisko produktu ĢIN ir aizsargātas tikai dalībvalsts/reģiona līmenī ar dažādu dalībvalsts tiesisko regulējumu starpniecību. Tie nav saskaņoti starp dalībvalstīm, un tie būtiski atšķiras definīciju, procedūru, aizsardzības līmeņa un izpildes ziņā un tādēļ nav lietderīgi nedz uzņēmumiem, nedz patērētājiem. Tomēr uz nelauksaimnieciskiem produktiem attiecas likumi pret negodīgu konkurenci un patērētāju maldināšanu.

2.5. Daudzi uzņēmumi, kas ražo nelauksaimnieciskus produktus, kuri lielā mērā radīti pēc tradicionālajām metodēm un zināšanām konkrētā reģionā, darbojas starptautiskā vidē, un viņiem ir aizvien grūtāk aizsargāt savu produktu kvalitāti, autentiskumu un integritāti pret negodprātīgu marķējumu, krāpniecību, viltojumus un preču zīmju ļaunprātīgu izmantošanu. Ja nav vienotas aizsardzības, uzņēmumiem un patērētājiem jābalstās uz dažādām neizprotamām aizsardzības pieejām un līmeņiem visā ES. Daudzi uzņēmumi uzskata, ka tas ir dārgi un neefektīvi, un izdod ievērojamas naudas summas par savu tiesību aizsardzību katrā atsevišķā gadījumā. Tas ir apgrūtinājums gan finansiālajā, gan cilvēkresursu ziņā. Uzņēmumi aicina Komisiju attiecināt ĢIN aizsardzību arī uz nelauksaimnieciskiem produktiem.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/geo-indications/130322_geo-indications-non-agri-study_en.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf

⁽³⁾ COM(2014) 14 final.

2.6. Lai arī pašlaik visās ES dalībvalstīs spēkā esošie ĢIN instrumenti un likumi pret negodīgu konkurenci un patērētāju maldināšanu nodrošina zināmu aizsardzības līmeni nelauksaimnieciskiem produktiem, praksē šie noteikumi ir ierobežoti un daudzi uzņēmumi sūdzas, ka noteikumi nenodrošina efektīvu aizsardzību pret nelauksaimniecisko produktu ĢIN ļaunprātīgu izmantošanu.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. ĢIN aizsardzības attiecināšana arī uz nelauksaimnieciskiem produktiem Eiropas Savienībā nāktu par labu gan ražotājiem, gan patērētājiem. Tas nav protekcionisms. Tas drīzāk nodrošinātu godīgu konkurenci starp ražotājiem, jo ļautu aizsargāt viņu tradicionālo produktu, rokdarbu vai procesu (kuru veikšanai bieži vajag augsti kvalificētus darbiniekus) kvalitāti un integritāti un vienlaikus patērētājiem tiktu nodrošināta uzticama informācija par ražošanas vietu un/vai metodēm un garantēts produkta autentiskums un kvalitāte.

3.2. EESK uzskata, ka, ĢIN sistēmu attiecinot arī uz nelauksaimnieciskiem produktiem, ES gūtu nepārprotamu saimniecisko labumu. Tā ir iespēja popularizēt un aizsargāt tradicionālos produktus, zinātību un augsta līmeņa prasmes, kas bieži iegūtas īpašās profesionālās izglītības skolās un koledžās – tie ir faktori, kuri pierādījuši savas spējas radīt labas un stabilas darbvietas. Garantējot produktu izcelsmi un kvalitāti, varētu palielināt to pievilcīgumu, popularizēt to atpazīstamību un palielināt to apgrozību. Vispārēji plašāk atpazīts statuss varētu veicināt arī tūrisma un ar produktiem saistītus citus ienākumus, kas dotu jaunus saimnieciskos ieguvumus. Tas arī piedāvātu Eiropas Savienībā vienveidīgāku un efektīvāku aizsardzību pret viltojumumu un imitāciju radītajiem zaudējumiem.

3.3. Ļoti daudzi nelauksaimnieciskie produkti, kuru ĢIN ir atzīta un pazīstama visā ES, tiek regulāri ļaunprātīgi izmantoti un imitēti. Lai arī daži no šiem uzņēmumiem ir labāk izturējuši krīzi nekā citi, tomēr preču zīmju ļaunprātīga izmantošana, viltošana un imitēšana ir palielinājusies krīzes spiediena ietekmē. Negodīgi uzņēmumi vēlas ātri iegūt naudu, izmantojot kvalitatīvu ĢIN produktu nosaukumu un reputāciju, taču šiem uzņēmumiem nav nekādas saiknes ar produkta rašanos, izcelsmi, kvalitāti vai amatnieciskajām prasmēm vai zinātību, kas saistīta ar produktu. Tā rezultātā likumīgajiem tirgotājiem tiek atņemti ienākumi un tirgus daļa, kā arī potenciāli tiek kaitēts to reputācijai un radītas papildu izmaksas par juridisko palīdzību. Uzņēmumi, kas ražo tādus produktus kā čehu kristāls (Bohēmijas kristāls), *Savile Row* apģērbi, Kararas marmors (*Marmo di Carrara*), Herisas tvīds (*Harris Tweed*), Pagas mežģīnes (*Paška čipka*), Švarcvaldes pulksteņi ar dzeguzi (*Schwarzwälder Kuckucksuhr*), *Vietri sul Mare* mākslas un tradicionālā keramika, Stokas pie Trentas (*Stoke on Trent*) keramika, Bračas akmens (*Brački kamen*), *Derutas* (*Deruta*) keramika un Murāno (*Murano*) stikls, regulāri ir spiesti paši sevi aizsargāt, rīkojot kampaņas, reģistrējot preču zīmes un ceļot prasības tiesā. ĢIN sistēmas attiecināšana arī uz tādiem produktiem ļautu novērst šo nerimtīgo un dārgo sevis aizstāvēšanu tiesā.

3.4. Saskaņota tiesiskā aizsardzība, kas ir tāda pati, kāda nodrošināta lauksaimniecības/pārtikas nozarē, un kas atbilst spēkā esošajam ES un starptautiskajam tiesiskajam regulējumam, ļaus saglabāt tradicionālo kultūru un mākslas mantojumu, kurš izpaužas aizsargājamajos produktos, un samazinās ļaunprātīgu izmantošanu. Samazinot izmaksas, kas uz MVU gulstas savu produktu reputācijas aizsargāšanas dēļ tiesu procesos, MVU varēs vairāk ieguldīt inovācijā un produktu izstrādē, kā arī paplašināt noieta tirgu un vienlaikus nepalielināt savu produktu cenas patērētājiem.

3.5. Daudzi patērētāji, kas iegādājas ĢIN produktus, ir vēriģi patērētāji, kuri izdara apzinātu izvēli, pamatojoties uz roku darba kvalitāti un produktu autentiskumu. Viņi ir tiesīgi sagaidīt, ka aizsargāta tiek tā produkta integritāte, par kuru viņi daudzos gadījumos maksā vairāk. Tas neierobežo izvēles iespējas vai konkurenci, jo ĢIN aizsardzība var tikt garantēta ikvienam uzņēmumam, kas izpilda kritērijus attiecībā uz produkta specifikāciju, izcelsmi, kvalitāti, īpašībām, amatniecības prasmēm un zinātību.

4. Īpašas piezīmes

4.1. EESK uzskata, ka nelauksaimniecisko produktu ĢIN saskaņošanai nepieciešama vienota ES regula. Pašreiz eksistējošie alternatīvie risinājumi ir pārāk sadrumstaloti, neskaidri, dārgi un neefektīvi, lai ļautu izdzīvot daudziem vērtīgiem uzņēmumiem; minētajiem risinājumiem nav resursu, lai tiktu galā ar tik dažādām struktūrām un likumiem, kas darbojas reģionālajā vai valsts līmenī visā ES. Lielāka saskaņotība ļaus uzņēmumiem izdzīvot un attīstīties un nodrošinās, ka to produkti ir labāk aizsargāti pret ļaunprātīgu izmantošanu.

4.2. EESK aicina Komisiju vienkāršot procedūru attiecībā uz aizsardzības paplašināšanu, vienlaikus stingri pieturoties pie spēkā esošā saskaņotā tiesiskā regulējuma, ko piemēro lauksaimniecības/pārtikas produktiem, un vajadzības gadījumā izmantojot paraugpraksi un mācoties no pieredzes, kāda gūta, ieviešot aizsardzību minētajā jomā, lai šādi ieviestu sistēmu attiecībā uz nelauksaimnieciskiem produktiem. Lai arī dažu nozaru specifikas dēļ būs vajadzīga atšķirīga pieeja, kā tas bija vīnu un alkoholisko dzērienu gadījumā, tomēr piemērošanas nepārtrauktībai un iekļaujošai pieejai attiecībā uz aizsargājamiem produktiem visās nozarēs jābūt vadmotīvam. Nelauksaimniecisko produktu gadījumā jānodrošina tāda pati aizsardzība un garantijas, kādas ar *TRIPS* līgumu ir piešķirtas lauksaimniecības produktu ĢIN. Tomēr EESK aicina Komisiju izvērtēt iespējas, kā, ņemot vērā līdz šim gūto pieredzi saistībā ar *TRIPS* piemērošanu, varētu uzlabot šādu aizsardzību, it īpaši attiecībā uz saprotamu, saskaņotu un strukturētu informēšanas un reģistrēšanas sistēmu un vienādu attieksmi.

4.3. Lai arī EESK apzinās, ka ĢIN sistēma ir brīvprātīga un atšķiras no pašreiz produktu drošības pasākumu kopumā iekļautā priekšlikuma par obligāto marķējumu, kurā jānorāda Eiropas Savienībā ražotās vai importētās patēriņa preces izcelsme, EESK iesaka pieņemt abus priekšlikumus, lai nodrošinātu lielāku izsekojamību, pārredzamību un informāciju patērētājiem un lai visā ES ražotājiem nodrošinātu, ka viņu produktu izcelsme tiek atzīta.

4.4. EESK prognozē, ka nelauksaimniecisko produktu ĢIN aizsardzības saskaņošana dos labumu arī ES tirdzniecības attiecībām ar trešām valstīm, jo tādējādi tiks vienkāršotas procedūras un radīta skaidrība par produktiem, kas ir automātiski aizsargāti. Tādējādi varēs izmantot mērķtiecīgāku pieeju tirdzniecības sarunās un palīdzēt aizsargāt vērtīgus ES produktus, kas bieži ir svarīgi eksporta produkti. Šāda pastiprināta aizsardzība atbaidīs arī tos, kas vēlas viltot produktus vai ļaunprātīgi izmantot to statusu.

4.5. Daudzu ĢIN produktu ražošanā ir nepieciešamas ļoti augsta līmeņa prasmes. Uzņēmumi vairāku paaudžu garumā ir veikuši lielus ieguldījumus prasmju un zināšanu apgūšanā. Daudziem no tiem ir labi izstrādātas un veiksmīgas sistēmas praksei un tālākizglītībai, un tādējādi viņi sagatavo augsti kvalificētus darbiniekus ar tirgū ļoti pieprasītām prasmēm. EESK uzskata, ka šādi uzņēmumi, kas veido šo vērtīgo sociālo kapitālu, būtu jāatbalsta, palīdzot aizsargāt to produktus un zinātību un ļaujot tiem ieguldījumus novirzīt lietderīgai apmācībai, nevis savu tiesību aizsardzībai tiesas procesos. Uzņēmumi, kas ražo produktus ar ĢIN, nodrošina vērtīgas darbvietas un apmācības iespējas cilvēkiem, kas savu talantu izvērsē amatniecībā. EESK arī atzīst, ka dažās valstīs un reģionos daudzas īpašas profesionālās izglītības koledžas, piemēram, profesionālās izglītības koledžas akmeņkaļiem Bračā (*Brač*), un ĢIN produktu ražotāji ir savstarpēji atkarīgi. Daži no šiem uzņēmumiem atrodas attālos reģionos ar augstu bezdarba līmeni, tādēļ darba tirgū tiem ir vēl jo lielāka nozīme.

4.6. Lai noteiktu saistību ar konkrēto vietu, galvenā uzmanība jāpievērš izcelsmes aizsardzībai un asociācijām, kas izcelsmi saista ar mantojumu, tradīcijām, kvalitāti, produkta īpatnībām, amatniekiem un zinātību. Starp produktu un tā rašanās vietu jābūt spēcīgai saiknei. EESK uzskata, ka attiecībā uz lauksaimniecības produktiem izmantotā pieeja, kas apvieno divu veidu sistēmas, proti, aizsargāto cilmes vietu nosaukumu (ACVN) sistēmu un aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu (AĢIN) sistēmu, kura ir elastīgāka, ļautu aptvert visus produktus, kam vajadzīga aizsardzība. Ikvienam simbolam, kas pieņemts sistēmas ietvaros, jābūt viennozīmīgas asociācijas, jābūt skaidri atpazīstamam, jāizpilda ĢIN kritēriji un jābūt vienādam visā Eiropā, lai neradītu pārpratumus patērētājiem un palīdzētu nostiprināt atpazīstamību.

4.7. Lai arī EESK atzīst, ka kvalitāte un izcelsme nav obligāti sinonīmi, tā norāda, ka ĢIN produkti, pateicoties savai augstajai vērtībai, ir guvuši slavu patērētāju vidū un ka kvalitāte bieži ir ĢIN produktu neatņemama sastāvdaļa, un tā var būt svarīga, lai aizsargātu kvalitatīvu amatniecību un zinātību, kā arī uzraudzītu un ieviestu standartus visos uzņēmumos. Daudzi uzņēmumi vai to uzņēmumu apvienības, kas ražo ĢIN produktus, jau ir izstrādājuši paši savus atsaucē kritērijus un paši aktīvi uzrauga šo standartu piemērošanu, lai aizsargātu savu produktu integritāti. Tomēr EESK atzīst, ka šīs brīvprātīgās uzraudzības sistēmas un rīcības kodeksi nedarbojas visās dalībvalstīs un līdztekus ir vajadzīgi oficiāli uzraudzības un izpildes mehānismi valstu un ES līmenī. EESK norāda, ka krīzes un taupības pasākumu dēļ budžeta ierobežojumi ir skāruši daudzas uzraudzības un izpildes aģentūras un ir jāapsver pasākumi efektīvas uzraudzības un izpildes nodrošināšanai.

4.8. EESK uzskata: tāpat kā attiecībā uz lauksaimniecības produktiem ir vajadzīga oficiāla reģistrācijas procedūra. Lai novērstu administratīvo slogu un izmaksas, tai jābūt spēkā neierobežotu laiku, tomēr tā būtu regulāri jāuzrauga un jākontrolē, lai nodrošinātu produktu atbilstību piešķirtā statusa kritērijiem. Reģistrācijas procedūrā jāparedz arī noteikumi par izslēgšanu no reģistra, ja produkti vairs neatbilst standartiem vai arī tie vairs netiek ražoti. Ir jābūt arī iebildumu izteikšanas procesam, tostarp pārsūdzības tiesībām, lai novērstu apgrūtināšas iebildumu celšanas lietas tiesā.

4.9. Saprātīgs risinājums būtu divu posmu sistēma ar valstu iestāžu līdzdalību un ES līmeņa tiesisko aizsardzību un uzraudzību. Reģistrācijas procedūrai jābūt pārredzamai un neatkarīgai, un, vēlams, valsts finansētai un pārvaldītai. EESK norāda, ka pašlaik lauksaimniecības/pārtikas produktiem nav paredzēta reģistrācijas maksa, un tāpēc tāds pats princips jāattiecinā arī uz nelauksaimnieciskiem produktiem. Ja tiek nolemts ieviest maksu, tad tai jābūt ļoti zema, lai neatbaidītu no reģistrēšanas vai neradītu risku, ka izmaksas tiek pārceltas uz patērētājiem. Reģistrācijai jābūt pabeigta noteiktā termiņā, lai novērstu administratīvo procedūru ieilgšanu, kā arī nenoteiktību un neskaidrību uzņēmumiem un patērētājiem; 18 mēneši būtu pieņemams laika periods.

4.10. EESK uzskata, ka saiknei starp nelauksaimniecisku produktu ĢIN sistēmu un preču zīmju regulējumu jābūt definētai līdzīgi tai saiknei, ko pašreiz izmanto attiecībā uz lauksaimniecības produktiem; šādi tiktu nodrošināta nepārtrauktība starp visiem produktiem un novērsti pārpratumi, kā arī no to praktiskās piemērošanas šajā jomā tiktu gūta mācība, lai uzlabotu procedūru un līdz minimumam samazinātu strīdu risku. EESK norāda, ka visiem uzņēmumiem, kuri darbojas attiecīgajā reģionā, jāļauj pieprasīt aizsargātu cilmes vietas nosaukumu šajā reģionā.

Briselē, 2015. gada 18. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai “Gada izaugsmes pētījums par 2015. gadu””

(COM(2014) 902 final)

(2015/C 251/09)

Galvenais ziņotājs: Gonçalo LOBO XAVIER

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2014. gada 19. decembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Gada izaugsmes pētījums par 2015. gadu”

COM(2014) 902 final.

Komitejas birojs 2014. gada 9. decembrī uzdeva Stratēģijas “Eiropa 2020” koordinācijas komitejai sagatavot komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Ņemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 505. plenārajā sesijā 2015. gada 18. un 19. februārī (2015. gada 19. februāra sēdē) iecēla *Lobo Xavier* kgu par galveno ziņotāju un ar 174 balsīm par, 8 balsīm pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas izstrādāto gada izaugsmes pētījumu (GIP) par 2015. gadu⁽¹⁾, kā arī tā konceptuālo mērķi veicināt atbilstīgu izaugsmes līmeni, lai atbalstītu Eiropas atveseļošanu. Trīs pīlāru pieeja, proti, investīciju veicināšana, strukturālās reformas un atbilstoša fiskālā un budžeta konsolidācija, šķiet labs risinājums Eiropas vajadzībām, un EESK atbalsta īstenošanas plānu, kas pielāgots efektīvākam Eiropas semestrim. Komiteja tomēr uzsver arī to, ka joprojām pastāv dažas nepilnības, atgādinot, ka GIP nav iekļauti, piemēram, sociālie un vides aspekti, un sevišķi to, ka cīņa pret vēl joprojām ļoti augsto bezdarba līmeni un sociālās krīzes pārvarēšana īpaši jānosaka par politisku prioritāti. GIP ir sākuma punkts efektīvam Eiropas semestrim, un tāpēc EESK uzskata, ka būtu jānosaka vairāk saistību attiecībā uz grafiku, lai panāktu labāku līdzdalību un labākus rezultātus.

1.2. EESK uzskata, ka pārliecība veikt investīcijas ir atkarīga arī no ierosinātā grafika saprotamības un vienkāršības, kā arī no galveno partneru iesaistīšanās. Lai panāktu uzticamību, procesā jāiesaista sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas kopumā. EESK uzskata, ka ir ļoti svarīgi, ka Komisija līdz GIP publicēšanai apspriežas ar Eiropas Parlamentu un sociālajiem partneriem, kā arī citām pilsoniskās sabiedrības organizācijām Eiropas līmenī. EESK atzīst Komisijas īstenotos centienus pilsoniskās sabiedrības aktīvākas dalības veicināšanai, sadarbojoties arī ar dalībvalstu parlamentiem, taču arī brīdina: lai panāktu efektivitāti, faktisku iesaistīšanos un labus rezultātus, ir jāīsteno jaunais “pilsoniskās sabiedrības kalendārs”⁽²⁾. Visiem partneriem un iestādēm jāpieliek ievērojamas pūles, lai no labiem nodomiem virzītos uz rezultātiem, un EESK aicina sociālos partnerus uzņemties proaktīvu lomu šajā procesā.

1.3. EESK uzskata, ka nav iespējams īstenot izaugsmes plānu, kas atbalsta darbvieta izveides pasākumus, ja netiek veiktas investīcijas. Tādēļ ir ļoti būtiski, lai Eiropa radītu atbilstīgus apstākļus uz partnerību balstītām investīcijām, iesaistot gan privāto, gan arī publisko sektoru. Ierosināto politikas virzienu kopuma efektivitāte būtu pareizais vēstījums, lai palielinātu uzticību, kam ir būtiska nozīme investīciju piesaistē. EESK par nopietnu trūkumu uzskata to, ka Komisija ierosinātajā investīciju plānā, kas pats par sevi vērtējams atzinīgi, orientējusies galvenokārt uz privātiem ieguldījumiem, lielā mērā ignorējot publisko ieguldījumu nepieciešamību. EESK atbalsta Komisijā uzsāktās debates par tā dēvētā finansēšanas “zelta likuma” (*golden rule*) piemērošanu, proti, no valstu neto deficīta aprēķiniem, kurus veic ekonomiskās un monetārās savienības fiskālo noteikumu ietvaros, izslēgt uz nākotni orientētus publiskos ieguldījumus⁽³⁾.

⁽¹⁾ Ar “Gada izaugsmes pētījumu par 2015. gadu” var iepazīties Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_lv.htm

⁽²⁾ Sk. pielikumu.

⁽³⁾ EESK atzinums par tematu “Sociālo ieguldījumu ietekme” (OV C 226, 16.7.2014., 21. lpp.).

EESK arī norāda, ka neatkarīgi no tā, kurš virzīs investīciju veikšanu, panākumu atslēga ir investīciju veida skaidra noteikšana, kā arī investīciju ilgtspēja nākotnē. Tādēļ palielinātas ilgtermiņa investīcijas izglītības un mācību sistēmās patiešām būs devums darba tirgum un ļaus eiropiešiem izprast problēmas sociālo dimensiju.

Lai apkarotu jauniešu bezdarbu, kas ir nepatīkama realitāte Eiropā, būtiska nozīme ir pareizai pieejai, un dalībvalstīm ir jāapvieno sava politika, lai nepieļautu atstumtību un veicinātu sabiedrības nelabvēlīgā stāvoklī esošo grupu integrāciju darba tirgū.

1.4. EESK ir pilnībā pārliecināta, ka rūpniecības nozarei ir izšķiroša nozīme Eiropas Savienības attīstībā. Ir ļoti daudz labu piemēru par inovāciju rūpniecības nozarēs, un šī vide ir jāpilnveido, lai veicinātu darbvietu radīšanu un augsti kvalificētus cilvēkresursus. Investīciju plānā ir jāņem vērā "Eiropas rūpniecības čempionu" sniegtā pievienotā vērtība un jāveicina inovācijas un labas prakses piemēru izplatīšana.

1.5. EESK aicina šajā procesā pievērst uzmanību sociālo investīciju veicināšanai. EESK uzskata, ka sociālajām investīcijām var būt izšķiroša nozīme, lai veicinātu labklājību un izskaustu nabadzību un atstumtību. Tādēļ Komiteja jau ir aicinājusi šim jautājumam īpaši pievērst uzmanību gada izaugsmes pētījumos un ieteikumos konkrētām dalībvalstīm⁽⁴⁾, un mudina īstenot pasākumus, kas ļautu attiecīgajiem pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem pilnībā atrast sociālās ekonomikas uzņēmumu potenciālu un pastiprināt vietējo kopienu nozīmi⁽⁵⁾.

1.6. EESK atzinīgi vērtē centienus palielināt Eiropas potenciālu, izmantojot digitālo tirgu. Ja tiks īstenoti vairāki būtiski pasākumi, digitālais tirgus patiešām var veicināt ekonomikas un nodarbinātības izaugsmi. Tikai tad, kad stāsies spēkā kopīgi Eiropas datu aizsardzības noteikumi, kas nosaka augstus standartus, un kad tiks atjaunota patērētāju uzticība, uzņēmumi varēs pilnībā izmantot digitalizācijas programmas potenciālu. EESK mudina Komisiju paātrināt iekšējā tirgus izveidi, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu šo programmu.

1.7. EESK uzskata, ka ir vajadzīga visu dalībvalstu fiskālā atbildība un to vajadzētu tieši saistīt ar nodarbinātības veicināšanu un sociālo atbildību. Lai veicinātu izaugsmi, ir ļoti būtiski ņemt vērā kompromisus attiecībā uz līdzsvarotu un atbildīgu pārvaldību. EESK atbalsta uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju un pēc iespējas aicina dalībvalstis samazināt taupības politikas radīto nodokļu slogu iedzīvotājiem, un aicina īstenot papildu pasākumus, lai atkal stimulētu privātās investīcijas, neaizmirstot arī par pārdomātām publiskajām investīcijām.

1.8. Pārvaldības sistēma, kuras mērķis ir panākt fiskālo atbildību, veicot pārdomātāku un integrētāku budžeta uzraudzību, ir interesanta pieeja, kas varētu nodrošināt iespēju ES politikas ieteikumos atbilstīgi integrēt dalībvalstu budžetu izstrādē. EESK atzinīgi vērtē Eiropas semestra vienkāršošanu, kas jau ieteikta atzinumā par 2014. gada GIP⁽⁶⁾, un vēlētos panākt šo izmaiņu faktisku īstenošanu.

1.9. Komisija iesaka panākt lielāku vienādību katras dalībvalsts budžeta situācijas atspoguļošanā. Tas vienkāršos salīdzināšanu un ļautu efektīvāk rast risinājumus Eiropas līmenī. Būtu interesanti arī pārskatīt iekšējā parāda aprēķinus, lai iegūtu patiesāku un līdzsvarotāku informāciju.

2. Ievads

2.1. Komiteja atzinīgi vērtē GIP kā pamatnostādnes to Eiropas politikas virzienu "atsvaidzināšanai", kuru mērķis ir veicināt ekonomiku un ilgtspējīgu izaugsmi visiem.

⁽⁴⁾ EESK atzinums par tematu "Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai, tostarp Eiropas Sociālā fonda īstenošana 2014.–2020. gadā (OV C 271, 19.9.2013., 91. lpp.) un EESK atzinums "Sociālo ieguldījumu ietekme" (OV C 226, 16.7.2014., 21. lpp.).

⁽⁵⁾ Sk. Milānas deklarāciju: EESK aicina ieviest inovācijas ES labklājības sistēmās, lai pielāgotos sagaidāmajām problēmām | Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja.

⁽⁶⁾ EESK atzinums par tematu "Gada izaugsmes pētījums par 2014. gadu" (OV C 214, 8.7.2014., 46. lpp.).

Eiropas semestris darbojas kā standarts, lai ieviestu vai stiprinātu fiskālo politiku vai strukturālās reformas, kas nepieciešamas izaugsmes nodrošināšanai, turklāt tas ir sniedzis konkrētus rezultātus; tomēr Eiropas semestri var kritizēt par procedūru lēno īstenošanu un izlēmības trūkumu attiecībā uz labākajiem risinājumiem, lai atgūtos no smagās krīzes, kas skārusi Eiropu un kas joprojām lielākā vai mazākā mērā ir jūtama visās dalībvalstīs.

2.2. Tādēļ iniciatīvas nozīmi nevar apšaubīt, jo īpaši ņemot vērā ierobežojumus, ar kuriem saskārusies ikviena dalībvalsts saistībā ar izaugsmes politiku, kas apliecina to īpašos apstākļus, kā arī ātrumu, ar kādu dalībvalstis īstenojušas pasākumus un reformas, kurām bijusi ietekme un kuras sniegušas rezultātus.

2.3. Gada izaugsmes pētījumā par 2015. gadu Komisija nepārprotami iesaka ekonomikas politiku balstīt uz trīs galvenajiem integrētiem pilāriem, proti, investīciju pieaugumu, ātrākā tempā īstenojamām strukturālajām reformām un atbildīgu un uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju.

Komisija uzskata, ka tam, kā šie trīs ekonomikas politikas pilāri tiks integrēti, būs izšķiroša nozīme, lai gūtu panākumus un panāktu rezultātus, kas ļaus mazināt bezdarbu, jo īpaši jauniešu vidū. Šajā saistībā būs jāveic strukturālās reformas darba tirgū, jāturpina pensiju reforma, jāveic sociālās aizsardzības sistēmu modernizācija, jāpalielina preču un pakalpojumu tirgu elastīgums, jāuzlabo investīciju vide un uzņēmējdarbības vide, jāuzlabo investīciju kvalitāte pētniecības, inovācijas, izglītības un apmācības jomā, kā arī jāpastiprina centieni, lai panāktu efektīvāku valsts pārvaldes jomā.

2.4. Interesanti ir tas, ka Komisija arī aicina izaugsmes veicināšanas un pārmaiņu procesā iesaistīt pilsonisko sabiedrību, liekot īpašu uzsvāru uz sociālo partneru dalību⁽⁷⁾. Komisija arī aicina dalībvalstis aktīvāk iesaistīt valstu parlamentus un mudināt sabiedrību aktīvāk iesaistīties un palīdzēt novērtēt īstenojamās politikas virzienus.

Atzinīgi jāvērtē centieni uzlabot sabiedrības līdzdalību laikā, kad ir bažas par to, ka iedzīvotāji jūtas ļoti attālināti no Eiropas projekta.

3. Integrēta pieeja

3.1. Investīciju veicināšana

3.1.1. EESK ir pārliecināta, ka investīciju līmeņa atjaunošana, kā arī investoru paļāvība (gan iestāžu, gan arī privāto investoru vidū) ir būtisks izaugsmes komponents. Tādēļ EESK atzinīgi vērtē Investīciju plānu Eiropai⁽⁸⁾, kurā risināts jautājums par nepieciešamību veicināt būtiskas strukturālās investīcijas, kas radītu tādus apstākļus izaugsmei un ilgtspējai, kuri nepieciešami konkurētspējas nodrošināšanai. EESK tomēr uzskata par lielu trūkumu to, ka Komisija savā investīciju plānā (kas pats par sevi ir vērtējams atzinīgi) pievēršas galvenokārt privātā sektora investīcijām un nenorāda arī uz publiskā sektora ieguldījumu nepieciešamību. EESK atbalsta Komisijā uzsāktās debātes par tā dēvētā finansēšanas "zelta likuma" (*golden rule*) piemērošanu, proti, no valstu neto deficīta aprēķiniem, kurus veic ekonomiskās un monetārās savienības fiskālo noteikumu ietvaros, izslēgt uz nākotni orientētus publiskos ieguldījumus⁽⁹⁾.

3.1.2. Pašreizējā stāvokļa analīze pierāda, ka Eiropa salīdzinājumā ar citām globālajām ekonomikas sistēmām ir zaudējusi konkurētspēju tieši tādēļ, ka samazinājušās investīcijas būtiskās jomās, – kā dažus piemērus var minēt iekārtu modernizāciju, piekļuvi tehnoloģijām un izglītības uzlabošanu. Lai gan EESK kopumā atbalsta šo plānu investīciju veicināšanai, vairāki mainīgie faktori joprojām ir neskaidri un var apdraudēt plāna lietderību. Konceptuālā bāze ir pamatota, taču EESK ir radušās šaubas par to, kādā veidā plānu iespējams īstenot pilnībā un plašā mērogā.

⁽⁷⁾ Sk. ieteikumus, kas minēti EESK atzinumā par gada izaugsmes pētījumu par 2014. gadu, un EESK ziņojumu par stratēģijas "Eiropa 2020" starpposma pārskatīšanu, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

⁽⁸⁾ Ar "Investīciju plānu" var iepazīties Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁹⁾ EESK atzinums par tematu "Sociālo ieguldījumu ietekme" (OV C 226, 15.1.2014., 21. lpp.).

3.1.3. Iebildumi, kurus EESK uzskata par pienākumu paust saistībā ar ieteikumiem Gada izaugsmes pētījumam, galvenokārt attiecas uz ierobežojumiem, ar kuriem joprojām saskaras dažas dalībvalstis nepieciešamā investīciju līmeņa ziņā. Joprojām ir ievērojama nevienlīdzība finansējuma pieejamības jomā, jo īpaši MVU, un tas var apdraudēt iniciatīvas lietderību, pat ja dalībvalstu valdības apliecinās politisko gribu. Patlaban joprojām nav skaidrs, kā šis nevienlīdzības jautājums tiks risināts un kā tā tiks mazināta, lai veicinātu iekļaujošas investīcijas Eiropā, neraugoties uz patiešām atzinīgi vērtētajiem Komisijas ieteikumiem par MVU piekļuvi finansējumam, kas ietver jaunu pieeju maksātspējai un uzņēmumu bankrotam, kā arī tiesiskā regulējuma uzlabojumus nolūkā veicināt ilgtermiņa investīcijas MVU.

3.1.4. EESK arī uzskata, ka pašreizējām un pieejamajām investīciju programmām būs izšķiroša nozīme, lai sasniegtu ar izaugsmi saistītus mērķus, un apstiprina nepieciešamību aicināt dalībvalstis, tostarp sabiedrību, uzņēmumus un valsts iestādes, aktīvi iesaistīties tiem paredzētajās programmās, kuras izstrādātas nolūkā veicināt iekļautību un izcilību, piemēram, programmā "Apvārsnis 2020"⁽¹⁰⁾ (inovācijai un pētniecībai), Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentā⁽¹¹⁾ (investīcijām infrastruktūrā) un programmā COSME⁽¹²⁾ (MVU finansēšanai). EESK arī aicina tomēr nodrošināt, lai programmu uzraudzības struktūras būtu iekļaujošākas un lietotājām draudzīgākas, lai veicinātu izcilību un visu iestāžu un dalībvalstu taisnīgāku piekļuvi, nezaudējot spar un izcilību, kas nepieciešama programmu īstenošanai.

3.1.5. EESK patiešām tic sociālo investīciju efektivitātei un to tiešajai ietekmei uz iedzīvotāju labklājību. Sabiedriskajā politikā nedrīkst nenovērtēt sociālās ekonomikas uzņēmumu spēku – ne tikai tādēļ, ka tie cieši saistīti ar pilsonisko sabiedrību, bet arī tādēļ, ka ir labi piemēri, ko var izmantot līdzīgās situācijās. Eiropai jāveicina dalībvalstu labākā prakse visā Kopienā⁽¹³⁾.

3.2. Strukturālās reformas

3.2.1. Preču un pakalpojumu vienotais tirgus vienmēr ir bijis Eiropas integrācijas pamatā. Īstenojot īpaši vērienīgus centienus, jau ir panākts daudz, tomēr dažās jomās, kas ir ļoti svarīgas izaugsmei, pārmaiņu joprojām nav. Tādēļ EESK atzinīgi vērtē dalībvalstu centienus likvidēt šķēršļus, lai izveidotu vienoto tirgu, kas ir efektīvs, racionāls un taisnīgs. EESK arī neapšaubā efektīva vienotā preču un pakalpojumu tirgus sniegtos ieguvumus Eiropas patērētājiem, kas spētu padarīt Eiropu par pievilcīgāku vietu investīcijām, tādējādi tieši ietekmējot darbvietu radīšanu un sociālo labklājību. Tomēr Komiteja uzskata, ka ir svarīgi pielikt papildu centienus un veikt praktiskus pasākumus, lai sasniegtu šo mērķi.

3.2.2. Tādēļ ir ļoti būtiska vadošā pozīcija, kas tiktu iegūta, izveidojot digitālo vienoto tirgu, un EESK šo mērķi noteikti pilnībā atbalsta. EESK ir pilnībā pārliecināta par efektīva digitālā vienotā tirgus sniegtajiem ieguvumiem un uzskata, ka finansēšanas mehānismi investīcijām infrastruktūrā un zināšanās būtu jāvirza uz šo mērķi; tomēr EESK vēlreiz norāda uz atšķirībām dalībvalstu starpā, kas varētu traucēt efektīvu integrāciju.

3.2.3. Tāpat arī, veicinot izcilību un efektivitāti digitālajā vienotajā tirgū⁽¹⁴⁾, Eiropai jāpieprasa konkurentiem ievērot Eiropas noteikumus un standartus, jo jebkādas zemākas prasības būtu netaisnīgas attiecībā pret iekšējo tirgu. EESK neatsaucas uz protekcionismu vai tamlīdzīgiem pasākumiem, bet tikai aicina nodrošināt procesa pārredzamību un atbilstīgi īstenot pasākumus un prasības, kas nepieciešamas, lai uzņemtos vadību dažādos ekonomikas un sabiedrības segmentos.

3.2.4. Komiteja uzskata, ka plāni attiecībā uz izaugsmi un darbvietu radīšanu jāpielāgo dalībvalstu reformām, kas sekmē augsti kvalificēta darbaspēka līdzdalību, palielina ražīgumu un ļauj pēc iespējas efektīvāk izmantot mācību un izglītības sistēmas.

⁽¹⁰⁾ Ar programmu "Apvārsnis 2020" var iepazīties Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020>

⁽¹¹⁾ Ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu var iepazīties Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹²⁾ Ar programmu COSME var iepazīties Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm

⁽¹³⁾ EESK atzinums par tematu "Ieguldījumi ar ietekmi sociālajā jomā" (OV C 458, 19.12.2014., 14. lpp.).

⁽¹⁴⁾ EESK atzinums par tematu "Panāktais progress stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā". EUR/7 – EESC-2015-00034-00-00-AC-TRA.

3.3. Centieni panākt atbildīgu fiskālo politiku

3.3.1. Neskatoties uz to, ka uzlabojušies dalībvalstu rezultāti saistībā ar valsts parādu – valstu ar pārmērīgu budžeta deficītu skaits samazinājās no 24 valstīm 2011. gadā uz 11 valstīm 2014. gadā⁽¹⁵⁾, kas ir pozitīva tendence, šajā saistībā vēl ir daudz darāmā, jo īpaši saistībā ar vidējā termiņa līdz ilgtermiņa izaugsmi.

3.3.2. Dalībvalstu pielāgošanās procesi ir īstenoti uz sabiedrības sociālās labklājības rēķina, ietekmējot ikvienu – gan iedzīvotājus, gan arī uzņēmumus. Tāpēc EESK par lielu trūkumu uzskata to, ka gada izaugsmes pētījumā par skaidru politisku prioritāti nav izvirzīta joprojām pārlieku augstā bezdarba līmeņa mazināšana un sociālās krīzes pārvarēšana.

3.3.3. EESK atzinīgi vērtē politiku, kas apvieno fiskālo atbildību ar ekonomikas izaugsmes politiku, taču brīdina par nepieciešamību īstenot politiku, kura atspoguļo faktisko stāvokli katrā dalībvalstī. Ir pierādījies, ka vispārēju pasākumu piemērošana atšķirīgās situācijās ir neveiksmes formula. Komisija negribētu atkārtot nesen pieļautās kļūdas.

3.3.4. Komiteja mudina Komisiju pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Laba prakse cīņā pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas būtu jāveicina, un jāizplata informācija, lai sasniegtu lielāku efektivitāti un taisnīgumu.

4. Pārvaldības sistēmas uzlabošana, lai to padarītu efektīvāku

4.1. EESK ir īpaši aktīvi iesaistījusies stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas novērtēšanā un pārskatīšanā⁽¹⁶⁾. Tādēļ, ņemoties savu atbildību, komiteja uzskata, ka stratēģijas pārskatīšanas termiņa pielāgošana Eiropas semestrim un Padomes darbam ir būtisks pasākums, lai sasniegtu izvirzītos mērķus un padarītu efektīvākus ierosinātos pasākumus, kā arī lai pārskatītu pašus mērķus.

4.2. Kā vairākkārt norādījis EESK Stratēģijas “Eiropa 2020” koordinācijas komiteja, šādi pielāgošanai ir izšķiroša nozīme, lai novērtētu pašreizējo pasākumu efektivitāti, lai novērtētu mērķu kopumu, kā arī lai pielāgotu visus īstenotos pasākumus, padarot tos efektīvākus un ņemot vērā faktisko situāciju Eiropā kopumā un jo īpaši dalībvalstīs.

4.3. EESK atzinīgi vērtē Eiropas semestra pilnveidošanu, it īpaši priekšlikumu iesniegt visaptverošu vienotu ekonomikas novērtējumu par katru dalībvalsti un publicēt to jau martā. Komiteja uzskata, ka ir svarīgi, lai katrai konkrētai valstij adresētos ieteikumus (KVAL) arī iesniegtu agrāk.

4.4. EESK piekrīt Komisijai, ka VRP ir jāpārorientē, un uzskata, ka ir ļoti svarīgi, lai sociālie partneri, kā arī citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas būtu iesaistītas jau agrīnā politikas veidošanas posmā. Tas palielinās atbildību par Eiropas semestri un, palielinot demokrātisko leģitimitāti, veicinās labāku tā īstenošanu.

4.5. EESK uzsver, ka stratēģijas “Eiropa 2020” starpposma pārskats būtu jāpublicē laikus, lai ieinteresētajām personām dotu pietiekami daudz laika sagatavot savu nostāju.

4.6. Komiteja uzskata, ka sociālo inovāciju un sociālo ieguldījumu politika būtu jāiekļauj stratēģijas “Eiropa 2020” pārskatīšanā un jāatbalsta ar īpašu pamatiniciatīvu. EESK, ņemot vērā sociālās politikas virzību, aicina valstu progresu ziņojumos iekļaut sociālās ietekmes analīzi, tostarp sociālos rādītājus.

4.7. Eiropai pārliecinoši jārīkojas, apliecinot solidaritāti, cieņu attiecībā uz dalībvalstu suverenitāti, kā arī spēju reaģēt un, kas ir būtiskākais, gudru vadību, meklējot iekļaujošus un līdzsvarotus risinājumus un panākot vienprātību, kas spēj vienot sabiedrību patiesi eiropiska projekta īstenošanai, kurš nodrošina ieguvumus ikvienam.

⁽¹⁵⁾ Lai iegūtu papildu informāciju par “pārmērīgu budžeta deficītu”, sk. Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_lv.htm, 4. punkts. FISKĀLĀS ATBILDĪBAS PASTIPRINĀŠANA

⁽¹⁶⁾ Sk. EESK ziņojumu par stratēģijas “Eiropa 2020” starpposma pārskatīšanu tīmekļa vietnē: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

4.8. EESK apzinās paredzamos sarežģījumus un tādēļ pauž bažas par ideju trūkumu Gada izaugsmes pētījumā attiecībā uz vides jautājumiem. Paredzams, ka investīciju plānā šie apsvērumi tiks ņemti vērā, turklāt īpaša iedaļa par ekoloģiskām problēmām, iespējām un politiku stiprinās Eiropas vadošo pozīciju šajā jomā. Tā ietekmēs arī ticību un uzticēšanos ES rūpniecības nākotnei, kā arī ilgtspēju un iedzīvotāju labklājību.

Briselē, 2015. gada 19. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Henri MALOSSE

PIELIKUMS

Eiropas pusgada darba plāns – sīkāka informācija par to atrodama šeit:

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34757>

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV